

Ярагъ-Къазмайрал шейх Мугъаммад аль-Ярагъидин ТІварціихъ галай цІийи мискІин ачухна

АЛИМРИН МЕЖЛИС

18-майдиз Ярагъ-Къазмайрал хуьре алимрин межлис къиле фена. Иниз Кеферпатан ва Къиблепатан Дагъустандин районрин, шегъерин ва хуьрерин имамар ва алимар кІватІ хъана.

Сифте гаф Къурагъ райондин имам Шамиль-гъажи Омарова къачуна. Ада шейх Мугъаммад аль-Ярагъидикай куьрелди ахъайна. «Исмаилагъадин хва Мугъаммад-афанди гъвечи чІавалай диндин чирвилер къачунал машгъул тир. Ада эвел вичин бубадивай ахпани Дагъустандин гзаф алимривай, неинки лезги, гъакІни авар, дарги ва маса миллетрин алимривай, са гафуналди ада вичин девирдин вирдалайни зурба алимривай Исламдин чирвилер къачуна. Гъавилай ада миллетрин арада гъич тафават твадацир. Ахпа адакай вичикай еке алим хъана, адан къилив вири Дагъустандай ва маса уьлквейрай чирвилер къачуз инсанар къведай. Шейх Мугъаммад аль-Ярагъидивай Тарикъатдин шейх Хасмугъаммад Ширванидини чирвилер къачузвай. Йикъарикай са юкъуз аль-Ярагъидиз вичин сухта тарикъатдин шейх тирди чир хъана ва адавай вичиз тарикъат (суфизм) чирна. Ингъе, гъурметлур, шейх Мугъаммад-афанди чун

Ярагъ-Къазмайрал ачухнавай цІийи мискІин

патал чешне я. Чна чалай яшдиз гъвечибурувай са шей чириз регъуь ва я такабурлу хъана кІандач. Аль-Ярагъи вич муаллим тиртІани ада вичин сухтадикай еке менфят хкудна. Идалайни гъейри чаз аквазва хъи, гъакъван еке чирвилер авай алим Мугъаммад-афанди руьгъдин духтурдихъ – устаддихъ муьгътеж

хъайила, чун – жергедин мусурманар генани адахъ муьгътеж тушни? Гъелбетда, муьгътеж я. Гъа вахтунда Мугъаммад аль-Ярагъидин къилив тарикъат къачун патал гзаф инсанар, алимар вири Дагъустандай къведай. Гъа жергедай яз шейхер хъайи Къазимугъаммад-афандини Шамиль-афанди атанай. Ахпа

Аллагъдин ﷺ дин райж авун патал къулай шартІар авай Аваристандиз ам къуч хъана ва Гимры, Балахани, Согратл хуьрера яшамиш хъана. Мугъаммад аль-Ярагъи рагъметдиз феи чІавуз адахъ жаназа капІ ийиз гзаф алимар кІватІ хъанай. Исятда шейхдин гуьрчег зиярат Согратл хуьре ава.

Нумрада:

Чешне къачудайбур жеда

Пайгъамбардин ﷺ варз

Хъсан муаллим жагъурай къайда!

Тарикъатдин гъетер

Мугъаммад Пайгъамбар ﷺ вичин асгъабрихъ галаз ацукънавай вахтунда, адан вилик сад лагъана иер кІалубрин, лацу парталар алай са итим акъатна.

Макъала:
Абдулгъалимов Зиявудин

Салам гана ада Пайгъамбардин ﷺ метІерив вичин метІер агудна ацукъна ва ﷺ суал гана: «Ислам вуч я? Пайгъамбарди ﷺ жаваб гана: «Ислам - им Аллагъ сад ва Мугъаммад ﷺ Адан Пайгъамбар тирди шагъидвал авун, капІ авун, закат гун, Рамазандин вацра сив хуьн, такъатар аваз хъайитІа, гъаждал фин эгер». «Вун гъахъ я, Мугъаммад ﷺ» - лагъана ада ва алава хъувуна: «Гила вуна Иман вуч ятІа лагъ?» Пайгъам-

барди ﷺ лагъана: «Иман - им Аллагъдихъ, Адан малаикрихъ, Адан Ктабрихъ, Адан пайгъамбаррихъ, эхир Къияматдин йикъахъ ва къисметдихъ - писни хъсан кІвалахар вири Аллагъдин ﷺ патай тирди агъун я». «Вун гъахъ я, Мугъаммад ﷺ» - мад лагъана ада ва алава хъувуна: «Игъсан вуч я?» «Игъсан - им вуна Аллагъдиз ﷺ а къайда ибадат авун я хъи, налугъуди ваз Ам аквазва. Ваз Ам аквазвачтІани, гъакъикъатда адаз вун аквазва». Мад ада лагъана: «Вун гъахъ я, Мугъаммад ﷺ». Ам хъфейдалай къулухъ Пайгъамбарди ﷺ Умаравай хабар къуна: «Ам вуж ятІа ваз чидани?» Умара лагъана: «Аллагъдиз ва Адан Пайгъамбарди ﷺ хъсан чидан». «Ам квез куь дин чирун патал атанвай Жабраил малаик тир» - жаваб гана Аллагъдин Расулди ﷺ. И гъадис Умар ибн аль-ХатІтаба ахъайна.

И гъадисди чаз чи диндиз пуд диб авайди чирзава. Ислам - Аллагъдиз муьтІуьгъ хуьн, дуьз къайдада ибадат авун. Иман - Аллагъдихъ инанмиш хуьн. Игъсан - Аллагъдихъ рикІин сидкъидай инанмиш хуьн, ва михъи рикІелди амаларни авун. Игъсан лап вини дережадиз хкажзавай рехъ тарикъат я. Тарикъат - им илим руьгъ азаррикай михъи ийизвай рехъ я, и рекъиз вичин устадарни ава. Алай аямда Дагъустанда еке къве гъакъикъи тарикъат ава, Шазалия ва Накъшбандия. Дагъустандиз сифте тарикъат гъайиди, чи бажарагълу, виридаз багъа, илимдин еке устад Ярагъви Мугъаммад я. Мугъаммадан буба Исмаил дерин чирвилер авай алим кас тир. Ада Вини Ярагъдал имамвиле кІвалахзвай ва вичи медресе-ни ачухнавай.

Тпигъа медреса ачухуниз талукъарнавай межлис

И мукъвара Агъул райондин Тпигърин хуьре шад гъалара медреса – Дагъустандин Исламдин университетдин (ДИУ) Къиблепатан Дагъустандин филиал ачухна. Тпигъвиар ва гъакъни вири

Къиблепатан Дагъустан патал чъехи савкъатдиз элкъвей и медреса ачухунин мярекатра иштиракиз Дагъларин уьлкведин гъаф чкайрай мугъманар, машгъур алимар атанвай.

КъватI хъанвайбурун вилик тебрикдин гъаф гъаз экъечлай Агъул райондин муниципалитетдин образованидин управленидин начальник Къубай Къурбанова чъехи жезвай несилдиз ахлакъдин тербия гунин карда Исламдин медресайрин важиблувиликай лагъана. И медреса чирвилерин макандиз элкъведайдакай Къиблепатан Сухокумскдин имам Агъмад-гъажи Надирбегова, жегъилри общества къугъвазвай ролдикай Казбековский райондин имам Казим-гъажи Темирбулатова суьгъбетна. К. Темирбулатова жегъилриз диндин Илимар чирун теклифна. Мад межлисал гъаф алимар ва имамар рахана. Къейд ийин, эхиримжи вахтара чи республикада са жерге мисклинар эцигнава. Дагъларин уьлкведин вири шегъеррани районра Ислам диндин сифтегъан чирвилер къачуз жезва.

Меккедиз велосипеддал алаз

Къазахстандай тир 76 йис хъанвай мусурман Олжабай Смагъуловаз адетдинди тушир тегъерда Меккедиз фидай фикир ава. Адаз вичин къве чарх квай дустунал алаз Карагандадай Саудовский Аравиядин ва Арабрин

Сад тир Эмиратрин пак чкайрив къван физ кланзавайдакай «Экспресс К» газетда кхъенва.

Велосипеддал алаз вичин сад лагъай сейр ада 2003-йисуз Къазахстандай Туьркменистандиз финалди авуна. Адалай къулухъ итим неинки Къазахстандин вири областриз, гъакI СНГ-дин саки вири уьлквейризни фенва. Ада вичин рекъер рикелай алат тийир йикъариз бахшнава, яни абурухъ галкълурзава. Фикирдик квай рехъ яргъиди ва четинди я. Олжабай Смагъуловаз Ашхабаддай экъечIна Ирандайни Турциядай физ кланзава.

Къейд ийин, ОАЭ-дин гъукумдарри ихтиярар ганва, анжах са шартлуналди – сергъятдилай дестедаказ элячIна кIанда. Гъавилий алай вахтунда Олжабай вичихъ галаз санал гъаждал фидай ксар жагъурунал машгъул я.

Министрди Ислам къабулна

Крымдин аграриядин политикадин ва продовольстводин министр Валерий Кравеца Ислам дин къабулна. И кардин гъакъиндай и мукъвара «Реесап» тIвар алай порталди министрдин мукъвабурун арадай тир хуси делилрал асаглу яз хабар гана.

- Валерий Николаевич гъар са кардин гъавурда авай кас я. Гъатта адан кабинетдани кваз Къуръан ава. Амма бугътенар кутадайбур хъун мумкин тирвиляй инсанриз райж ийиз кланзава, - лагъана чешмеди. Малум тирвал, 24-апрелдиз министрди вич кIвалахлай элячIзавайвилени арза кхъенвай Украинада недай ширин затлар гъазурзавай чъехи «АВК» тIвар алай урта карханадин иеси Валерий Кравец виридалайни девлетлу везиррикай сад яз гъисабзава.

2011-йисуз 89,3 млн доллардин эменни авай ам Украинадин виридалайни девлетлу ксарин сиягъда 106-чкадал алай.

Стадионда мискIинни жеда

Мюнхендин футболдин «Бавария» командадин регъбери «Альлянц Арена» тIвар алай стадиондин сергъятра мискIин эцигиз ихтиярар ганвайдакай OnIslam-ди хабар гана. И тегъерда футболдин клубди мусурманви Франк (Билал) Риберидин тIалабуниз жаваб гана. Ада футболдин клубдин регъберривай футболстривайни болельщикривай капI ийиз хъун патал са кIвал чара авун тIалабнай.

Харжарин 85 процент администрацияди вичел къачуда, 15 процентни футбол къугъвазвайбурунни адал рикI алайбурун садакъайрин куьмекдалди жеда. А ксари мискIин эцигунин карда чпини куьмекдайди хиве къунай.

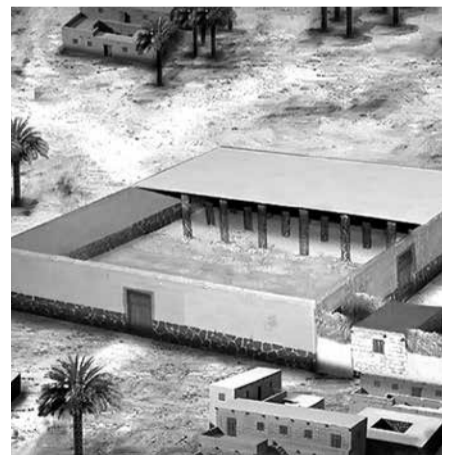
МискIинда ктабханани ачухда ва имам тайинарда.

Пайгъамбардин дуьньяда виридалайни еке музей

2016-йисуз Стамбулда Мугъмамд Пайгъамбардин дуьньяда виридалайни екеди тир музей ачухдайдакай Anadolu тIвар алай хабаррин агенстводи лугъузва.

Анин векилрин делилрай, пайгъамбардин хуси затларин, адан мискIинрин ва Каабадин дуьм-дуьз копияр акъудна экспонатар яз музейда эцигда. Затъарикай гъафбур муькуь уьлквейрай гъидайбур я. Ихътин музейр дуьньяда мад авач.

Учредитель Благотворительный фонд "Путь". Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана	Редактор Гасан АМАХАНОВ	Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.	При перепечатке ссылка обязательна	Тираж 2. 900 экз.
Редакционный Совет Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ Сулейман-хаджи ТАГИБЕКОВ	Канонический редактор Шамиль-хаджи ОМАРОВ	Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.	Газета набрана и сверстана на компьютерной базе «Ас-Салам»	Адрес редакции: 367015 РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева, 2.
Главный редактор Заурбек (Абдулла) ЯИКБАЕВ	Дизайн, вёрстка Мугъаммад Мусаев	Индекс 51395	Отпечатана в ООО «Дом печати» пр. Акушинского, 20 Заказ № _____	Телефон: (8722) 61-00-64
	Корректор Майрам МАГАМДАЛИЕВА		Сдано в печать 31 мая 2013 г. в 20:00	E-mail: assalamweb@gmail.com web: www.assalam.ru

Чешне къачудайбур жеда

КОНКУРС

Майдин ял ядай йикъара Ахцегъ райондин 1-нумрадин юкъван чирвилерин школада Къуръан келдай жаванрин конкурс кыле фена.

30-далай гзаф аялри иштираккай конкурс «Аялриз Мугъаммад Пайгъамбардикай ﷺ суьгъбета» лишандик кваз тухванвай. Ахцегъа чатун устIар хъыз машгъур тир «Ас-Салам» газетдин векил Тажидин Ашуралиева ам несил диндал мегъкембур, Къуръан келиз чидайбур яз чIехи хъунин метлебдалди хуси такъатрихъ тешкилнавайди тир. И карда адаз школадин муаллимри, «Ас-Салам» газетдин векил гъажи Сулейман Байрамова, аялрин диде-бубайри куьмекна.

Ада къейдайвал, идалай къулухъ конкурсдин сергъятар мадни еке жеда. Чна гъар са касди тележегдин

несилдин къайгъу чIугуна, абур хъсан тербия авай, гъвечи-чIехи чидай, зегъметкешар яз уьмуьрдин шегъердал акъудна къанда.

Конкурс АСОШ-дин муаллим Уьмер Абасова ачухна. Адалай гуьгъуьниз микрофондихъ атай Сулейман Байрамова ихътин мярекатдин иштиракчийр тир вирибур тебрикна.

- Пайгъамбарди ﷺ лугъзва: гъар са инсан чубан я ва гъар сада вичин хиперин патахъай жаваб гузва, - къейдна С. Байрамова. - КIвале, школада ва я масана аялрин патахъай жаваб ни гузва? Гъавилай, чна, аялриз араб чIал чирзавай гъар са касди, абур диндал мегъкембур яз тербияламишна къанда. И карда виридалайни хъсан чешне, пайгъамбардин ﷺ уьмуьрдин рехъ я. Анай чаз гзаф суалрин жавабар жагъизва. Чи несилри экстремизмни терроризм хътин тIегъуьнриз къил ягъ тавун патал зегъмет чIугуна къанда.

Мярекатдин къвед лагъай паюна аялри чпин алакьунар къалурна. Конкурс «Къуръан келун, араб чIалал бейтер лугъун, урус ва хайи чIалаларди

бейтер келун, нашидар лугъун, хуси теснифаяр келун номинацийрай кыле фена. Чпин номинацийрай 1-3-чкайриз лайихлу хъайи аялриз Тажидин Ашуралиеван патай къиметлу пишкешар гана.

Иштиракчийрин алахъунри гъам тешкилатчидиз, гъам журидиз еке таъсирна: 9-17 йисан яшара авай аялри чпин назик ванцелди мягътел жедай тегъерда араб кхъинар, пайгъамбардикай ﷺ бейтер келна.

Тажидин Ашуралиев хътин ватанперес, инсанперес инсанар чакъ мадни ава. Абуруни несил тербияламишунин карда чпелай алакьдай куьмекар авунайтIа хъсан жедай.

Дагъви Шериф

Дуьньяда виридалайни жегъил студент

14 йис хъанвай палестинви руш дуьньяда виридалайни жегъил студент-медик я лагъана Гиннессан рекордрин ктабда гъатнава, - хабар гузва «Умма информди».

Икъбаль Магъмуд аль-Асад Ливанда дидедиз хъана ва гзаф алакьунар авай руш я. Са йис хъайила, ада аялрин бахча акъалтIарна.

Пуд йисалайни сифтегъан классра келна куьтыгъна. Юкъван чирвилерин школа акъалтIарун патал адаз мад къуд йис герек атана.

Са шумуд йис вилик рушаз Катарда авай дуьньядин

машгъур Weill Cornell Medical College вузда келун теклифайла, ада гзаф фикирар тавуна, разивал къалурна.

Катарда Палестинадай тир надир инсандин келунин ва яшамаш хъунин месэлайрал анин эмир, шейх Моза бинт Насер ал-Миснедан уьмуьрдин юлдаш машгъул хъанва. Адан гафарай, рушахъ гъам илимдин рекъе, гъам обществада еке тележег ава.

Алай вахтунда рушахъ дуьньяда диплом гвай виридалайни жегъил яз Палестинадиз хъфинин къаст ава.

Барнаулвидиз пуд йис кар гана

Халкъдин арада славяниз хас тушир ушар авай ва мусурманриз акси къал тунай 24 йисан яшда авай барнаулви азадвилкай магърумнава, хабар гузва анин прокуратурадин пресс-къуллугъди.

2011-йисан ноябрдин вацра ада инсанар яшамаш жезвай гзаф мертебайрин кIвалин подъезддин цларал диндин гъиссерик хIада хътин келимаяр кхъена. Диндиз акси хъуни сифте ам дувандин вилик акъудна ва исятда санай масаниз ракъурзавай колониядин (колония-поселения) жаза ганва. Яни Барнаул шегъердин дуванди итимди виликдай авунвай

тахсиркарвилерни (са жерге чъуньхунар) фикирда къуна, пуд йисни къуд вацра санай масаниз ракъурзавай колониядиз акъудна.

Манидардин мурадар

«Евровидение» проектда Россиядай тир иштиракчи Дина Гариповади вахт-вахтунда сивер хуьзва ва адан фикирдик капI авун ква. Татаррин Зеленодольск шегъердай тир манидарди вич динэгъли кас я лагъана къейднавайдакIа 1-каналдин сайтда хабар ганва.

- Араб чIалай таржума авурла, «Дина» Халикъдихъ агъунвайди, диндарди я, - лугъзва артисткади. - Гъелбетда, руьгъдай им дуьзни жезва. Зун гъар юкъуз сив хуьз алахъзава, Аллагъдихъ ﷻ агъунва, са бязи дуьаяр чиди. Гележегда фикирдик медресада чирвилер къачун ква. Яни жува-жув Аллагъдин рекъе авай кас яз гъисабзава.

P.S.

Манияр лугъун Исламда гъарам кIвалах я. Гзаф манидарри исятда туба ийизва, Аллагъдиз ﷻ такIан кIвалах туна, гъалал фу къазанмишиз чалишмиш жезва.

Инша-Аллагъ чи Дина вахани гъа икI ийида. Вич манидар ятIани, Динадиз дин кIани я, гъатта сивер хуьзва. Гележегдани адаз диндин чирвилер къачудай ниет ава. Къуй адаз ва амай мусурман вахариз диндал кIеви жедай къуват Аллагъ-Таалади Вичи гурай.

Пайгъамбардин ﷺ Варз

ША'БАН ВАЦРАН ЛАЙИХЛУВИЛЕР

Ша'бан гаф вад гъарфуникай ибарат хъанва: шин, 'айн, ба, алиф ва нун. Шин – шараф (гъурмет), 'айн – 'улювву (винизвал), ба – бирру (хъсанвал), алиф – улфат (инсанрин алакъяр клеви авун), нун – нур (экв). Ибур Аллагъ-Таалади Ша'бандин вацра вичин луклариз гузвай савкъатар я.

Макъала:
Гъасан Амаханов

Пайгъамбарди ﷺ лагъайвал, Ша'бан вацран т'вар «Таша'аба» гафунилай атанвайди я. Им чукурун, гегъеншарун лагъай ч'ал жезва, гъавилий и вацра хъсанвилер Аллагъди ﷺ артухарзава.

Ша'бан вацра ийизвай къван вири хъсан крар 70 сеферда артух жезва ва са манийвални авачиз цаварал акъатзава. Гъавилий Аллагъдин Расулди ﷺ и вацра къилий-къилиз сивер хвена, ибадат авуна. Абу Уматата ﷺ агакъяр-навай гъадисда лагъанва: «Ша'бан варз алукубайла, куъне куъ риклер михъи ая ва ниятар хъсанара».

«Маса варцарин вилик Ша'бан вацран къет'енвал (винизвал) маса пайгъамбардин вилик зи винизвал (къет'енвал) хъиз я. Рамазандин вацран винизвал лагъайт'ла, Вичи халкъ авурбурун вилик Аллагъдин ﷺ винизвал хъиз я», - лагъана Пайгъамбарди ﷺ.

Пайгъамбардин ﷺ гъадисда лагъанва: «Ша'бан вацран сад лагъай йифиз ц'икъвед ракат, гъар са ракатда «Фатигъадин» гуъгуънай вад сеферда «Къульгъу» к'елна суннат-кап' авур касдиз Аллагъ-Таалади ц'икъвед агъзур шагъиддин суваб гуда ва ам дидеди хайи юкъуз хъиз гунагърикай михъи ийида».

Ша'бан вацра виридалайни къиметлу (14 - 15-ийкъярин арада авай йиф) - Бараатдин йиф ава. И йифиз 3 сеферда «Ясин» сура ва махсус дуъа к'елда. Ни, Аллагъдихъай ﷻ кич'ез, гунагърикай яргъа хъана, лазим крар авуналди Ша'бан варз вине къурт'ла, Сад Аллагъди адан гунагърилай гъил къачуда ва ам йисан муддатда бедбахтвилерикай ва азаррикай хуъда. Ша'бан вацра, адет яз, гзафни-гзаф «салават» (Аллагъумма салли `аля саййидина Мугъаммадивва `аля али саййидина Мугъаммадивва саллим) дуъа к'елда. Им еке суваб авай кар я.

Ажайиб суъгъбет

Мугъаммад бин Абдулагъ аз-Загъидийа ихътин суъгъбет ахъайна: Зи дуст Абу Гъафс аль-Кабир кечмиш хъана. Зани адан жаназадилай (мейитдилай) кап' эляна ва муъжуъд вацран къене мад адан сурал фенач. Ахпа заз адал зиярат ийиз к'ан хъана ва гъа йифиз заз ам ахварай бедендин ранг дегъиш, чин хъипи хъанваз акуна. За адаз салам гана. Анжах ада жаваб хганач. «Субгъаналлагъ! Вуна саламдиз жаваб вучиз гузвач?» - лагъана за. Ада жаваб гана: «Саламдиз жаваб гун ибадат я, чун лагъайт'ла, ибадат авуникай магърум авунва». За адаз лагъана: «Заз ви ранг дегъиш хъанваз аквазва, дуъньяда авайла ви чин иерди тир хъи, ваз вуч хъана?» «Зи мейит сура турла, ам ахъайиз эгеч'на, са малаик атана зи къи-

лихъ акъвазна ва лагъана: «Эй ч'уру амалар авур инсан!» Ада зи гунагъар ва авур къван ч'уру к'валахар вири са-сад гъисабна, ахпа т'валуналди зун гатаз башламишна ва зи беден ц'у къуна. Ахпа захъ галаз сур рахана: «Ваз зи Раббидикай ﷻ регъуъ хъаначни?» Ада зун а къайда чуъкъвена хъи, гъатта зи пакун т'валар сад-садаз гъахъна ва зи жалгъяр бедендихъай къакъатна. Гъа и азабда аваз амукъна зун, гъатта Ша'бан вацран сад лагъай йиф алукубайди. И йифиз зи вине-лай са сесини лагъана: «Я Малаик, адаз азабар гайи къван бес я, гъакъ-икъатда, ада вичин умуъурда садра Ша'бан вацракай са йиф ибадатда акъудна ва са юкъуз сив хвена». Гъа ик'л, Аллагъ-Таалади зун азабдикай азадна, Ша'бан вацра са йифиз ибадат авунин ва са юкъуз сив хуънин гъурметдай. Идалай къулухъ зун Аллагъдин ﷻ регъимдик акатнава ва заз Женнет къисмет жеда лагъана шад хабар гана.

Иниз килигна Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Къурбандин ва Рамазандин суварин ва Ша'бан вацран 15-йиф ибадатда акъудай инсанрин риклер рекъидач, масадбурун риклер къейи вахтунда».

Гъурметлу мусурман стхярни вахар! Ингъе сурун азаб гузвай къайда-дикай и суъгъбетда ахъайнава. Сурун азаб гъакъикъат я. Гъар са мусурман ам авай шей тирди инанмиш хъана к'анда ва, гъелбетда, адакай къурт'армиш жедай рехъ жагъуриз чалишмиш хъун лазим я. Ингъе рехъ! Алукузавай Ша'бан варз сивер хвена, ибадат авуна, гъурметдивди, лайихлу къайдада акъудун.

Ша'бандин вацра сив хуън

Ша'бан Раджаб вацран гуъгуъналлаз ва Рамазандин вацран вилик квай варз я. И вацра сив хуънни лап къиметлу суннатрикай сад я. Вацра къилий-къилиз сивер хуъдай мумкинвал авачирбуру къуй пуд юкъуз вацран сифте къилий, пуд юкъуз вацран юкъвара, пуд юкъузни вацран эхирдай хуърай. Идалай гуъгуънни са йис алатдалди къейи кас рагъметдиз шагъид яз фида. Вацран эхиримжи ислен ва гъак'ни 15-юкъуз хвейи сивер иллаки къиметлур яз гъисабзава. Аль-Бухаридини Муслима Айшади ﷺ лагъай ихътин гафар гъизва: «Аллагъдин Расулди ﷺ Ша'бандин вацра

акъван гзаф сивер къадай хъи, чаз бязи вахтара ам патал Рамазандин варз алукунавайди хъиз жедай».

Имам Нававиди кхъизвайвал, Мугъарамдилай алатайла сив къуниз виридалайни хъсанди Ша'бандин варз я. Аллагъдин Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Ша'бан Раджабдинни Рамазандин варцарин арада ава. И вацра авур хъсан крар Аллагъдал ﷻ агакъзава, зазни сив гъай ч'авуз зи крар Аллагъдал ﷻ агакъна к'анзава». Мад Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Ша'бан жегъеннемдикай къурт'армишвал я, низ захъ галаз гуъруш жез к'анзават'ла и вацракай пуд сив къванни къурай». Аллагъдин ﷻ Расулдилай ﷺ ихътин гъадисни агакънава: «Ша'бан вацра михъиз сивер къур касдиз Аллагъди ﷻ чан гудай арада регъятарда, Мункара ва Накира адаз гъисаб-суал ийидач, Къбияматдин юкъузни адан айибар к'евда».

Амма Рамазандин вацралди вич зайиф жез кич'езвай касдиз Ша'бандин вацран къвед лагъай паюна сив къадай ихтияр авач (гъарам я). Эгер Ша'бандин вацран гъа сифтедилай башламишна галаз-галаз сивер къун тавурт'ла, вацран къвед лагъай паюна къун гунагъ я. Месела, Ша'бандин вацран сифтегъан ц'увад юкъуз сив къур касди, эгер ц'уругуд лагъай юкъуз ам ахъа хъувурт'ла, адаз вацран эхирдалди сив къун гъарам я. Ва я вацран къвед лагъай паюна са сив ахъа хъайит'ла, адалай гуъгуънни сив хуън къадагъа я. А къадагъа са себебни авачиз сив хуъзвайбуруз талуку я. И вахтунда идалай вилик ахъа хъайи сив ва я кафарат-сив хвейит'ла жеда. Идалай вилик гъафтедин саласа ва хемис йикъариз сив къазвай ксариз гъа и йикъара сив къадай ихтияр ава. Маса йисара ахъа хъайи Рамазандин сивер хиве амай инсанар патал абур къаза хъийидай им лап хъсан варз я. Абуруз къве суваб къачудай мумкинвал ава: сад лагъайди - ахъа хъайи сивер къаза хъувун ва къвед лагъайдини – сувабдин сивер хуън. И къве сувабни жедайвал йифиз ихътин ният авун лазим я: «Ният ийизва за, Рамазандин вацра ахъа хъайи ферз тир сив къаза хъувун ва Ша'абан вацран пакад йикъан сувабдин сив хуъз Аллагъ ﷻ патал».

Къуй Аллагъ-Таалади чаз и къиметлу вацракай йифиз ибадат ва са юкъуз сив хуъдай къванни къуват гурай! Амин.

Исламдикай

«Ислам» гаф араб ч'алай таржума авурла «Аллагъ-Тааладиз муътуъгъвал» лагъай ч'ал я. Рикле иман авай инсанди Исламдин истемишунар къилиз акъудун лазим я. Мусурманди гъикъван дикъетдалди ва рехне квачиз Исламдин истемишунар къилиз акъудзавай къайдадиз килигна, адан имандин к'евивилин шагъидвал ийиз жеда.

Исламдин дестекар

Ислам вад дестекдал бинеламиш жезва:

1. Келима-шагъадат, яни сад Аллагъдилаи ﷻ гъейри, мад ибадат авуниз лайихлу тир гъич са касни, са шейни авачирди ва Мугъаммад ﷺ инсанриз гъакъикъи дин (Ислам) чириз ракъурнавай пайгъамбар тирди инанмишвилелди шагъидвал авун.
2. Салат – йикъа вад сеферда кап' авун.
3. Савм – Рамазандин вацра сив хуън.
4. Закаат – тайин къадардив (нисаб) агакъайла эменнидикай кесибриз ва мусурманрин маса жуърейриз гудай тайин тир пай вахт-вахтунилай.
5. Гъаж – мумкинвал (такъатар, сагъламвал аваз ва рехъ саламат яз) аваз хъайит'ла, йисан тайин тир вахтунда Меккедиз зиярат авун. И лап т'имилди къиле тухун тавуни инсандихъ халисан иман (инанмишвал) авачирдан гъакъиндай шагъидвалзава. И дестекрикай гъич сад къванни къилиз акъуд тийизвайбуруз эхиратда к'еви азаб гуда, нагагъ абуру туба тавурт'ла ва Аллагъ-Таалади гъил къачун тавурт'ла. И т'имилди ва я Исламдин гъич са дестек къванни тамамарун инкар ийизвай инсандикай кафир жезва. И ферзер къилиз акъудуни неинки эхиратдин азабдикай азад ийизва, гъак'л Аллагъдин ﷻ регъимдалди сувабдиз лайихлу жезва, сувабдин къадарни ам ийидайла хвейи гъакъисагъвилелай, дикъетлувилелай ва рик'ин михъивилелай аслу я.

Пайгъамбардин ﷺ Сунна

Гъар са мусурман неинки Исламдин дестекар къиле тухун буржлу я, гъак'л ам Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ вири к'валахра къалурнавай чешнедиз, яни адан ﷺ Суннадиз табий жез чалишмиш хъана к'анда.

Сунна – им чаз Пайгъамбарди ﷺ гафаралди, краралди, вичин гъалдалди къалурнавай рехъ я. Ва я Сунна – им Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ амал авур, разивал гайи жуъ тухунин ва ибадат авунин къайдаяр я. Суннадал амал авурла, муъминдиз суваб кхъида.

Гъадис (дерин мана квай куъруъ гафар) – инсандин ва жематдин умуъурда гъалтзавай жуъреба-жуъре агъвалатрин гъакъиндай Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ лагъанвай гафарикай ва авур амалрикай ахъайзавай, гъак'ни асгъабри авур са к'валахдив, лагъай гафарив эгеч'ай къайдадикай (разивал гана ва я ганач) ахъайзавай ихтилат.

Гъакъикъи гъадис инкар ийизвай, адахъ инанмиш тушир инсандикай кафир жезва.

«Кап' - мусурмандин пак буржи» ктабдай

Сад лагъайди....

Халкъ авунвай сад лагъай чилин кӀус – Аллагъдин ﷻ кӀвал – Къае алай чка я. Ахпа адакай вири чил арадал атана. Аллагъдин ﷻ кӀвал им мусурманри капӀ-теат авун патал эцигнавай, къакъан дережа-диз акъуднавай дарамат лагъай чӀал я.

Макъала: Мурадудлагъ Дадаев

Чилел сад лагъай дагъ – Абу Къубайс, ам Меккадин винел хкаж хъанва. Ахпа адакай чилел алай вири дагълар арадал атана (аль-Байгъакъади агакъарна). Вири дагълар чилин кӀаниз физва ва вири дагъларихъ чилин кӀаникай сад-садахъ галаз алакъа ава, и карни алимри субутна. Дагълар чиле акӀурнавай хкар хъиз я, дагълар хъаначиртӀа чил буш жедай, идакайни Къуръанда лагъана.

Вири малаикриз Адамаз ﷺ сажда авун буйругъна, абурукай сад лагъайдини Исрафилъ ﷺ хъана (ибн Абу Хатима агакъарна).

Адам ﷺ сад лагъай пайгъамбар тир (имам Агьмада агакъарна).

Чилел Адаман ﷺ аялрикай сад лагъай пайгъамбар – Идрис ﷺ.

Астрономиядин ва арифметикадин бине эцигай кас Аллагъдин ﷻ пайгъамбар Идрис ﷺ хъана. Мад ада инсанриз парталар цваз ва къелемдал кхъиз чирна. Ада пулдихъ цвазвай, ада цванвай партал алукай вирибуруз абур бегенмиш тир. Чилел сад лагъай расул – Нугъ ﷺ (ибн Абу Хатима агакъарна). Идрисахъ ﷺ Ламак тӀвар алай хтул авай, адаз хва хъана ва адал Абдаль-Гъаффар тӀвар эцигна. Абд аль-Гъаффар гзаф шехъдай ва ибадат ийидай, гъавилияй адаз Нугъ ﷺ (шехъзавай) тӀвар гана. Са сеферда адаз къуд вил авай кицӀ акуна ва фикирна: «Им гъикъван эйбежер кицӀ я!», гъа вахтунда Аллагъди ﷻ гъайвандиз рахадай мумкинвал гана ва кицӀи Абд аль-Гъафараз лагъана: «Эй Абд аль-Гъафар, вуна ник тахсир кутазава?! Заз хкъадай мумкинвал хъанайтӀа, за и дуьньяда кицӀ хъун хкъадачир. Эгер вуна Аллагъ-Тааладик тахсир кутазава, бес ам вири нукъсанрикай михъиди тушни?» КицӀикай регъуь хъайи, Аллагъдихъай ﷻ кичӀела Нугъ ﷺ шехъиз башламишна, адан накъвар югъди-йифди акъваззавачир. Адан вири уьмуьр туба ийиз акъатна.

Исраилан рухвайриз ракъурай сад лагъай пайгъамбар Муса ﷺ хъана.

Аллагъди ﷻ Адам ﷻ Женнетдай авудай чилин сад лагъай кӀус, Индияда авай ад-Дахна лугъудай чка я (ибн Жарира агакъарна).

Чилел хъайи сад лагъай хуьруьн тӀвар Саманин тир. Ам гимидай эвичайла, Нугъ пайгъамбарди ﷻ бине кутур, адахъ галаз къутармиш хъайи къудкъад касдиз талукъарнавай хуьр я. «Саманин» араб чӀалай таржума авурла «къудкъад» лагъай чӀал я.

Чилел тӀурфан хъайидалай къулухъ сад лагъай пару Сус ва Тустур шегъерринди я. Сус алай вахтунин Тунис шегъердилай кефердинни рагъакӀидай патан арада авай. Тустур – алай аямдин Мароккадин патарив гвай. Ибн Мукъафиди лагъана: «И цлар ни эцигнатӀани чаз чизвач».

Ка'б ибн Асакира агакъарна: «Чилел тӀурфан хъайидалай къулухъ эцигнавай сад лагъай цал – Хирана тир, ахпа Дамаскдин цал, ададай гуьгъуьниз Бабилдин (Вавилондин) цал эцигна. Дегъ замандин Хиран шегъердин меркез Музар тир. Алай вахтунда ам Турциядин чилел ала.

Египетда тӀурфан хъайидалай къулухъ эцигнавай сад лагъай шегъер – Манаф (Мемфис – дегъ замандин фараонрин меркез) я. Шегъердин бине эцигай кас Нугъан хтул, яни Хаман хва Байсар я.

Кавказда эцигнавай сад лагъай шегъер – Дербент тир. Дербент дуьньяда авай виридалайни дегъ шегъерикай сад я.

Дербент шегъердин ва къеледин бине кутурди Зуль-Къарнайн пайгъамбар ﷺ я. Къеледин харапӀаяр виликан гъалдиз персрин пачагъ Кубадшаха хкана (489-531).

Дербентдиз атай Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ асгъабрикай сад лагъайди Суракъат бин Амр ﷺ тир. Ам аниз Умар асгъабдин ﷺ буйругъдалди гъижрадин 22-йисуз атана. Арабри шегъердиз цийи тӀвар – «Баб аль-Абваб» (Варарин –варар) гана.

Ярагъ-Къазмайрал Мугъаммад аль-Ярагъидин тӀварцихъ галай цийи мискӀин ачухна

1 « Аниз вири Дагъустандай шейхдин берекаат къачун патал зияратчир къевезва. Идакай Шуайб аль-Багиниди «Пабакъат» ктабда идан шагъидвалзава. Мугъаммад аль-Ярагъи Къуръан хуралай чидай гъафиз ва гзаф алимрин даях тир», - къейдна Шамиль-гъажиди.

Гуьгъуьнлай Казбек райондин имам Казим-гъажиди «Дишегъелияр ва Ислам» темадай рахана. «Бязибуру Исламда дишегъелидиз тӀимил ихтиярар ава лугъузва. Акси яз, вири ихтиярар дишегъелидиз гъа Исламди ганва. Месела, Ислам къведалди арабриз са адет авай хъи, кесибвиликай ва я беабур-чивиликай кичӀела абуру таза рушар чан аламаз чилик кутазавай. Исламди лагъайтӀа, и чӀуру адет квадарна ва дишегъелидиз ихтиярар гана. Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Дишегъелийрихъ галаз куьне куьне адалатсуз къайдада тухвайтӀа, Аллагъдиз ﷻ хъел къведа, Халикъдиз ﷻ хъел гъуникай квез кичӀе хуьхъ». Дидедиз бубадила са шумуд сеферда гзаф ихтиярар ава. Са сеферда Пайгъамбардин ﷻ къилив жегъил гада атана ва хабар къуна: «Я Расуляллагъ ﷺ! За эвелни-эвел низ гъурмет авуна кӀанда?» Пайгъамбарди ﷻ жаваб гана: «Дидедиз». А касди вичин суал мад къе сеферда тикрар хъуьуна ва Пайгъамбарди ﷻ «дидедиз, дидедиз» лагъана жаваб хгана. Анжах къуд лагъай сеферда жегъилди

къазанмишун лазим я. Куьн килиг, гъурметлугур, инсанри и дуьнья патал гъикъван чалишмишвилер ийизватӀа, дуьньядин мал патал абуру югъди-йифди кӀвалахзава, экуьнахъ фад къарагъна кӀвалахал физва, йифиз геж хкъевезва, бедендай гъекъ авахъиз кӀвалахзава, гъатта бязибуру дуьньядин девлет патал сада-сад яна рекъизва. Гъа са вахтунда вуна, эй мусурман, лугъузва: «Зун Аллагъдихъ, агъа дуьнья авайдахъ инанмиш я». Бес икӀ хъайила, вуна вучиз эхиратдин девлет къазанмишзавач? Халикъди ви хиве тунвай буржияр тамамарзавач...» - лагъана Мугъаммадрамазан-гъажиди.

Ахпа Махачкъаладин Къилин Жуьмя мискӀиндин имамдин куьмекчи Мугъаммад-гъажиди Сивухиди «Никягъ ва адахъ галаз алакъалу месӀеяр» тема ачухна.

Махачкъаладин Акушинский куьчеда авай мискӀиндин имам Сиражудин-гъажидиз гзаф гана. Ада виридаз межлис ва цийи мискӀин мубаракна ва Ислам Дагъустанда райж жез башламишай къайдадикай ахъайна.

Дербентдин карьерда авай мискӀиндин имам Къурбан-гъажиди «Гъаж – Аллагъдин ﷻ патай еке нямет» темадай насигъат авуна.

Инал рахай урус чӀалай акъатзавай «Ас-Салам» газетдин редактор Ибрагим-гъажиди вичин на-

хабар къурла, Пайгъамбарди ﷺ «бубадиз» лагъана». Мад Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Ни вичин рушариз Исламдин тербия гана, ахпа абур шариатди истемешзавай тегъерда гъуьлуьз гайитӀа, ам захъ галаз женнетда жеда». Къизил ва багъа къашар гъикӀ чарадан вилерикай хуьзватӀа, гъакӀ дишегъелини Исламди чара игимрин вилерикай гъижабдалди хуьзва. Бязи дишегъелийри исятда капӀ-теат ийизва, амма гъижаб алуькзавач. Исламдин бязи истемешунар къиле хуьзвай ва маса пай саймиш тийизвай инсанриз Аллагъ-Таалади Къуръанда лагъанвайвал, жаза гуда. Гъавилияй дишегъелиди гъижаб алуькун чарасуз я. Куьй Аллагъди чаз виридаз Аллагъди Вичин истемешунар тамамардай къуват гурай» - лагъана Казим-гъажиди.

Огни шегъердин имам Мугъаммадрамазан-гъажиди мусурманар Аллагъдиз муьтӀуьгъ хъунин важиблувилкай рахана. «Инсан Аллагъди халкъна ва адан хиве буржияр туна, бязи шейэр къадагъа авуна. Аллагъ-Таалади Вичи женнетни жегъеннем халкънавайдакай Къуръанда хабар гуьзва. Чи везифа вуч я лагъайла, жегъеннемдин цӀукай хуьдай ва чун женнетдиз лайихлу ийидай амалар авун я. Женнет

сигъат Къуръан кӀелунихъ галаз алакъалу месӀе-лайриз талукъарна.

Цийи-Къурушрин имам Мугъаммад-гъажиди «Исламдин пуд лагъай дестек – закат» темадай рахана. «Закат – им михъи авун лагъай чӀал я. Беден целди чухъуьзва, руьгъ туба-астагъфируллагъ авурла михъи жезва, гъакӀни девлет закатди михъи ийизва. Пак Къуръандани Аллагъ-Таалади закатни капӀ санал гъизва, месела, аятрикай сада лагъанва: «Куьне кӀпар ая ва закат це». Им закатдин важиблувал къалурдайвал я, гъурметлу мусурман стхаярни вахар. Пайгъамбардин ﷺ гъадисда лагъанва: «Закат гун лазим къадар закат хъайи, амма ам тагай касдин девлет Къияматдин юкъуз са еке гъуьлягъдиз элкъведа ва иесидин туьгуьна гъатна адаз азаб гуз жеда», - лагъана Мугъаммад-гъажиди.

Эхирдайни Теологоядин институтдин ректор Ханмегъамедов Ярагъмед-гъажиди вичин вуздикай, адакай авай зурба менфятдикай, ана авай мумкинвилерикай рахана.

Рахунрин арайра, адет хъайивал, мавлидар кӀелна. Межлисдилай къулухъ атанвайбурун вичин вилик суфраяр ачухна, садакъаяр пайна.

Ша'йа пайгъамбардикай куьруь суьгъбет

ПАЙГЪАМБАРРИН ТАРИХДАЙ

Саид Афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

Муса ☞ рагъметдиз фейидалай къулхъ Израилан рухваяр гъар гъилера гунагъар ийиз эгечлайла, Аллагъ-Таалади абурун регъбердиз куьмек хъиз са пайгъамбар ракъурзавай. Пайгъамбарди регъбердал Аллагъдин ☞ вири эмирар ва къадагъаяр агакъарзавай. Аллагъдинни ☞ регъбердин арада авай арачи пайгъамбарди Таврат цийи хъийизвай.

Гъа икI, Израилан рухвайрихъ Садикъ-ат тIвар алай, адалатлу са пачагъ авай, адазни куьмек яз Ша'йа ибн Амсийа ☞ лугъудай пайгъамбар ракъурнавай. Пачагъ куьзуь хъана, адан къиникъ мукъув хъайила, гъукуматда авай къайда-къанун чIур хъана, Израилан рухвайри гъафни-гъаф гунагъар ийиз ва Аллагъди ☞ эцигнавай сергъятрилай элячIиз башламишна. И арада Аллагъ-Таалади абурал Вавилондин пачагъ Санжариб ракъурна. Ада Израилан рухвайрал гъужумна, Къудс (Иерусалим) элкъуьрна къуна. Садикъат и арада пис азарлу яз месел къатканвай, адан кIвач иринламиш хъанвай. Ша'йа ☞ адан къилив атана ва душмандин къушунри Иерусалим элкъуьрна къунвайдакай хабар гана. И хабарди Садикъат зур-зурна ва ада пайгъамбардивай жузуна:

«Аллагъдин ☞ вагъйуда женгинин эхир вуч жедатIа лугъузвачни?» Аллагъдин ☞ патай атай вагъйуди Садикъатаз вичин чка къадайдиди гъазурун буйругъна. Къиникъ мукъув хъанвайди чир хъайила, пачагъ шехъна. Вилерал накъвар алаз ам кIпунал акъвазна, Аллагъдивай тIалабна: «Я Аллагъ! Ваз зи хъсан ният ва гъахълу регъбервал акъвазна къван, заз хъсан эхир къисмет ая!» Аллагъ-Таалади Вичин адалатлу лукIран дуьа къабулна ва Ша'йадиз ☞ пачагъдал шад хабар агакъарун буйругъна: «Аллагъди ☞ ви дуьа къабулна. Ада ваз мад цIувад йисан уьмуьр хъана ва Израилан рухвайрин регъбервиле туна». ГъакIни Аллагъди абур Вавилондин пачагъдин писвилекай хуьда лагъанвайдакай пайгъамбарди хабар гана. Ида Садикъат архайинарна, адан тIал секин хъана ва ам на лугъуди миьхъиз сагъ хъхъана. Гила адаз Халикъдин вилик лап регъуь хъана. Сажда авуна ада Аллагъдиз ☞ гъаф къадар шукур авуна. ГъакIни адаз азарлу кIвачив инжилрин шире гвягъун буйругъна. Иринламиш хъанвай кIвачив дарман гвяна ва ам гъасятда сагъ хъхъана.

Ахпа Садикъата Ша'йадивай ☞ вичи Санжарибаз вуч ийидатIа, Аллагъдивай хабар къун тIалабна. Гъасятда пайгъамбардиз вагъйу атана: «Экуьнахъ вири гъужумчияр рекъида, анжах Санжариб ва адаз мукъва тир вад гъилибан амуькъда. Гъакъикъатдани, пакад йикъан экуьнахъ, гъатта Садикъат ахвара амаз душмандин къушунар телеф хъана, амма квейбурун арадай Санжарибан мейит жагъанач. Садикъата адан гуьгъуьниз са кIватIал аскерар рекъе туна ва абур душман кIев хъанвай магъара регъятдиз жагъурна. Вагъйуда лагъайвал, адахъ вад гъилибанни галай. Есирда гъатайбур Садикъатан къилив хъана. Гъич дяве галачиз Вавилондин пачагъдин винел гъалибвал гана лугъуз, рагъ эгечIдалди сажда авур Садикъата гъетрен кIпуналди къыл хжаж хъуьунач. Аийбдин гафаралди Садикъата Санжа-

рибан рикел Аллагъди ☞ адан къушунриз авур кар хъана. Ахпа есирда гъатай ругудни занжурдал кутIунна. Абуруз йикъан къене мухан къе фу гузвай. Къе вацран ва цIуд йикъан къене абур Байт аль-Мукъаддасдилай элкъуьн мажбурнай. Санжариба лагъана: «Ихътин азабар гудалди чун яна рекъикъ». Ахпа Садикъата абур дустагъда туна ва ругудазни санал къиникъин жаз гун къетIна. Амма Аллагъ-Таалади Санжа-

риб ва адахъ галайбур рекъин къадагъа авуна. Израилан рухвайриз акъул агун патал ва вавилонвийриз насигъат жедайвал, есирда гъатнавайбур хутахна Вавилонда азад гъувун буйругъна. Гъа икI, ругуд виш агъур пайдах гъай къушун гъаз дядедиз феийи Санжариб, анжах вад аскер галаз, ичер кIватIиз феийи Хважа хъиз са шейни гъачиз хъана. Санжариба ва адаз мукъва инсанри Вавилондин халкъ кIватIна, абуроз чпин къилел атай бедбахтвилерикай ахъайна. Идалай вилик килигъдай итимри адаз Байт аль-Мукъаддасдал гъужум тавун меслят къалурзавай тир. Есирда авайла Санжариба Садикъатан вилик вичи авур кIвалах акъулсузди тирди хиве къуна. «Агъ, вуна чаз яб ганайтIа!» - шел-хвал авуна абур. Ирид йисалай Санжариб кечмиш хъана ва пачагъ Бухтанасаракай хъана. Ам Санжарибахъ галаз чан аламаз амуькъай вадакай сад тир. Бухтанасара Байт аль-Мукъаддасдал гъужум авур тегъердикъай чна идалай вилик ахъайна, амма а кIвалах инал суьгъбет феийи вакъийариллай къулхъ хъайиди тир. Израилан рухвайри ам чан алаз Санжарибахъ галаз азаднатIани, Бухтанасар абурал атай дуьз бедбахтвиле элкъвена. Садикъат кечмиш хъайила, Ша'йа пайгъамбар ☞ текъиз амуькна ва къал-макъалдин замана алуькъна, гъукум патал женгер башламишна. Израилан рухвайрин арада авай низам чIур хъана, гунагъар ва чIуру кIвалахар вири сергъятрилай элячIна. Ша'йа пайгъамбарди ☞ Аллагъдин ☞ патай къведай жазади хъай халкъдиз кичIе гузвай, амма адаз гъич садани яб ганач. Гъикъван гъаф ада лугъузвайтIа, гъакъван абур пайгъамбардивай ☞ яргъа жезвай. Ахпа Аллагъ-Таалади адаз абурохъ галаз вагъйудин чIалалди рахун буйругъна. Ша'йадини ☞ вичин гъаф къадар насигъатра Аллагъдин ☞ вагъйуда атанвайдакай хабар гузвай. Аллагъди ☞ адаз вагъйу ракъурзавай ва ада ам вичин мецелди инсанрал агакъарзавай, икI адакай Аллагъдинни ☞ инсанрин арада авай арачи хъана. Суьгъбет лап яргъиди жез

кичIела, за адан вири насигъатар инал гъанач.

Вири насигъатар авурдалай къулхъ Израилан рухвайри ам яна къин къетIна. Абурухъай катдайла, ам са еке тарцел дуьшуьш хъана, адан тан къе пад хъана ва Ша'йа пайгъамбардиз ☞ вичин къене кIев жедай мумкинвал гана. ШейтIанди пайгъамбардин ☞ парталдин са кIус къецел аламуькдайвал авуна ва адан геле гъатнавайбуруз ам

къалурна. Ам тарцин къене акъвазнавайди чир хъайила, абур мишердалди тар Ша'йани ☞ галаз къе патал атIана. Идалай къулхъ Аллагъ-Таалади Израилан рухвайриз Нашиат лугъудай пачагъ ва адал Аллагъдин ☞ вагъйу агакъардайвал Армия пайгъамбар ☞ гана. Вагъйудин куьмекдалди Аллагъди ☞ пайгъамбардиз ☞ адан халкъдин къилел къведай къван вири бедбахтвилерикай хабар гана. Идакай хабар хъайила, пачагъ шехъна ва Халикъдивай ☞ вичин чан виридалайни вилик вахчун тIалабна. Ам авай гъал акурла, Регъимлуда пачагъдиз цийи – адан рикI секинардай вагъйу ракъурна, Амрийадин ☞ ихтияр авачиз Израилан рухваяр телеф жедач лагъана. Пайгъамбарди ☞ и шад хабар пачагъдиз гана ва къведазни хвеш хъана. И арада Израилан рухвайрин арада югъкъандавай гунагъар артух жезвай. ИкI, гъаф къадар аскеррикай ибарат тир къушунни галаз, адан къадардикъай чна идалай вилик лагъанай, Бухтанасар Къудсдал гъужум авун патал рекъе гъатна. Идакай хабар хъайи пачагъдикъа лабулух акатна ва пайгъамбардиз ☞ эверна къиле физвай кIвалахриз баян гун тIалабна. Армияди ☞ жаваб гана: «Аллагъди ☞ Вичи гайи гаф хуьда». Аллагъ-Тааладиз кIан хъайила, Ада къабулнавай эвел авачир къарарар гъикI къилиз акъатзаватIа, куьне фикир це. Амрийадин ☞ къилив Израилан хчин сифетда аваз малаик атана вичик къалабулух кутагъай кардикъай ахъайда ва фетва (къарар) гун тIалабна. «Эй Аллагъдин пайгъамбар! – лагъана ада вичин месэладикай ахъайна куьтягъайла. – Зун жуван мукъва-къилийрихъ галаз алакъаяр завай жедай къайда кIеви ийиз алахънава, абуркай гъар садаз хъсанвал ва гуьрмет ийизва, амма абур заз гъич яб гузвач. За абуроз вуч авун лазим я?» Амрийади адаз мукъва-къиливиле алакъаяр хуьн, абурохъ галаз ширин мецелди рахун ва Халикъдиз ☞ ийизвай ибадат тамам ва миьхивилелди авун меслят къалурна. Ихътин иер жаваб къачурдалай къулхъ мугъман хъфена. Пакад юкъуз

гъа инсан мад гъа накъан суал гъаз хъана. Мукъва-къилийрикай жузура, ада пашмандаказ жаваб гана: «Абурун гъал авайдалайни пис хъанва». И сефердани Армияди ☞ адаз багърийрин къилив хъфена абуроз хъсанвал авун меслят къалурна. Аллагъди ☞ абуроз акъул гун патал дуьаяр ая лагъана. Са тIимил вахтунилай Бухтанасаран и къил а къил авачир къушунри Байт аль-Мукъаддас элкъуьрна къуна. Пачагъди Амрийадиз ☞ вичин къилив эверна ва хабар къуна: «Бес Аллагъди ☞ гайи гаф гъина ава?» Пайгъамбарди ☞ инанмишвилелди жаваб гана: «За ихтияр таганмаз бедбахтвал Израилан рухвайрихъ галуькъдач». Йикъарикай са юкъуз шад гуьгуьл аваз Амрийа ☞ Байт аль-Мукъаддасдин цIал ацуькнавай. И арада виликдай атай инсан мад адан къилив атана, вичин мукъва-къилийрилай шикаят авуна. И сеферда пайгъамбардиз ☞ адан багърийрикай хъел атана ва гъарайна: «Гила къванни къатIудай вахт алуькъначни?» Ада жаваб гана: «Икъван чIавалди за сабур ийизвай, вучиз лагъайтIа абур анжах заз писвал ийизвай, гила лагъайтIа, абур Аллагъдиз ☞ такIан амалар ийиз эгечIнава». Ада Амрийадивай ☞ абуроз пис дуьа авун тIалабна. «Абурун амалар эхдай къуват заз амач, дуьа ийидалди зун элкъвена рахкурмир» - минетна ада. Вичин къилел вуч къведатIа чин тийизвай Армияди ☞ тIалабна: «Я Аллагъ, нагагъ абур дуьз рекъел алатIа, Вуна хуьх, алачтIа – къилел бедбахтвал ракъура». Гъасятда Байт аль-Мукъаддас цавай цIайлапанди яна, шегъердин са чкада цIай къуна. Идан шагъид хъайи Армия ☞ вич-вичелай фена ва ван алаз шехъиз башламишна, вуч ийидатIа чин тийиз. Ада Аллагъдивай ☞ тIалабиз эгечIна: «Вуна заз гаф ганай къван...» И арада Аллагъдин патай сес атана: «Бес За ви тIалабуналди азаб ганачни?!» И арада пайгъамбар ☞ вичин къилив атайди Аллагъдин ☞ илчи тирдан гъавурда акъуна ва ам гъасятда цIарана, налуьгъди лув гана хъфена. Шегъердин агъалийриз Бухтанасара гайи пис азабдикъай чна идалай вилик ахъайна. Вич пис тухвай инсандиз хъсан нетижа жедач, вич хъсандиз тухвай кас ягъалмиш хъана лагъана заз ванни хъайи туш. Вири махлуькатар Вичиз муьтIуьгъарнавай Халикъди Вичи къетIай кар къилиз акъудда, Аллагъди вуч авуртIани Адаз «вучиз?», «гъикI?» суалар гун кутугънавач. Чун адан лукIар я. ЛукIраз жаза гун – иесидин ихтияр, иесидиз муьтIуьгъ хуьн – лукIран буржи я. ЛукIраз виридалайни кутугъай амал – иесидин разивал къазанмишун патал адаз пулсуз къуллугъун я. Пулсуз къуллугъ тийизвайди пулунихъ кIвалахзавайди я, пулунихъ кIвалахзавайдакай дугъри лукI жедач. Эгер лукIра вичин къуват гъайиф татана кIвалах тийиз хъайитIа, адахъ муьтIуьгъвал жедач, ихътин лукIран язух къведани бес иесидиз? Я Аллагъ! Дугъри лукI жедай ният авай Ви кесиб лукIраз куьмек це! Гунагърилайни гъалатIрилай гъил къачу, рикI тубадалди ацIуруналди дугъри лукI жедай ният авай лукIраз вич тухун лазим тир тегъер чира, Вун рикелдай алатун гъузурдиз (гъамиша Аллагъдикъай фикирдай гъал) элкъуьра. Амин Аллагъ, я Аллагъ, амин Аллагъ, я Аллагъ, къабул Рабби!

Рабитла вуч я? Аллагъдинни ﷻ Адан лукран арада арачи хъун мумкин яни? Ам ийидай ихтияр авайди тестикъарзавай Къуръандин аятар авани?

БЕРЕКАТЛУ ЧИРВИЛЕРИН ХАЗИНА

Саид Афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

Палал яни гъарам яни, гъакни са затунин хъсан ва пис ерийрикай рахдалди, эвелни-эвел ихтилат физвай шейинин гъакъкъатди хабар хъун лазим я. Араб чалай таржума авурла «рабитла» им «са касдихъ галаз алакъа хуън» лагъай чал я. Месела, са къуллугъ-чиди вичелай вине авай начальникдихъ галаз хъсан рафтарвилер хуъзватла, чна адаз абурухъ галаз хъсан алакъаяр ава лугъузва. Чун гъавурда акъазва хъи, куъмек агакъун патал къуллугъ-чидиз ихътин алакъа чарасуз герек я. Парикъатдани шейхдал рабитла адавай куъмек къачун патал ийизва. Рабитла, тавассуль ва истигъаса гафарин мана сад я. Ыар жуъредин гафар ятлани, абурун мана куъмекдихъ къекъуън я. Жамалуддин Къумухиди вичин «Адаб ульмарзият» ктабда кхъизва: «Рабитла – им кланивилин паярикай сад я». Месела, инсандиз парталар, сят, пул, тлуън ва маса шейэр кланзава. Сят клан хъунин мана – им вахт чир хъун я, пул клан хъунин – ам харж авун, парталар клан хъунин – абур алукун. Устазрал рабитла авунин, яни абур клан хъунин мурад, абурун куъмекдалди Аллагъ ﷻ чир хъун я. Рабитладин маса мисал. Месела, кваллахдила алквезвай алверчидивай автобусдиз акъахдайла ва я автобусдин къене са къадар пул аватна. Квализ хтана кпунув эгечлайла, адаз вичивай пул квахънавайди хабар хъана. Гила адан рикл квехъ галаз алакълу жеда бес? Ыерекатар ада кпунинбур ийида, амма гъа вахтунда адан рикл квахънавай пулуни гъакъиндай ийизвай фикирри къада. Авайвал лагъайтла, капл ийидай вахтунда инсандин рикл Аллагъ-Тааладихъ галаз алакълу хъун лазим я. Вуч хъана къван? Шариатдихъ галаз къурвал ихътин капл дуъз жезва, амма пул рикел хтана адакай фикир ийиз эгечлай вахтунилай ада пулунал рабитла ийиз башламишна. Маса гафарадди, инсандин рикел вуч хтайтлани, квехъ галаз ада вичин рикл алакълу авуртлани, ада гъа шейинал рабитла ийизва. Инсанди рикел чиркин, гъарам хиялар аваз капл авун мумкин я. Ыатта и вахтундани шариатдалди ада капл авурдай гъисабзава. Адаз твалунал гатунин, яна къинин жаза гузвач, туба авун истемешзава. Вучиз лагъайтла вичин амалралди ада капл авунва, амма адан къене авайди чна Аллагъдал ﷻ туна кланда. Ыатта нагагъ капл ийизвай вахтунда са касди клани рушкай фикир авуртлани, шариатдалди ада капл авурдай жезва. Амма вагъабитриз Аллагъди ﷻ вичин луклар дуъз рекъл гъун патал авунвай арачиррикай гъич фикирни ийиз кланзава. Эгер вагъабитри рабитла къабулзавачтла, абуруз Ибн АбдулВагъаб клан жедай ва ам рикел хкидай ихтиярни авач. Эгер абуру чпин рикел ам аламач лугъуз хъайитла, бес вучиз абур адаз табиъ жезва ва чпиз адан гъакъиндай авай кланивилин шагъидвал ийизва? Шейхерин гъакъиндай авай чи кланивал абуруз табиъ хъун лагъай чал я, амма гишин хъайила хуърек недай хъиз абур тлуън туш. За фикирзава хъи,

рабитладин гъакъкъатдин гъавурда акъун патал, инал гъайи гафар бес я. Рабитла ийидай ихтияр авайди Къуръандайни гъадисрай къачунвай пара делилри тестикъарзава. Абур камил алимри (агълу мужтагъид) тестикъарзава ва чна инал иллаки гъа ихътин тларикъатдин алимри тестикъарнавай делилар гъида. Къуръанда лагъанва: Аллагъ-Таалади лугъузва: «Эй иман гъанвайбур, гъарамнавай шейэрикай яргъа хъуналди квез Аллагъдихъай ﷻ кичле хуъхъ. Куън дугъри, михъи рикл авай (садикъун) инсанрихъ галаз хуъхъ» (Къуръан, 9:119). Яни гъамиша анжах гъакъкъат лугъузвай ва лагъай гафариз табиъ жезвайбурухъ галаз.

Садикъун лугъудайбур – инсанар Аллагъ ﷻ чир хъунин ва Адаз мукъва хъунин рекъл гъизвай муршидар я. Нагагъ Аллагъ ﷻ чир хъун ва Аллагъдиз ﷻ мукъва хъун мурад авай инсан, муршидар кланзавай ксарин арада хъайитла, муршидди гузвай тербия ва адан муъгъуъббат сеbeb хъана, ахътин инсан Аллагъ ﷻ чир хъунин дережадиз акъатда. «Эгер вал инал лагъай хътин сифетар хас тир дуъз рекъиз табиъ жезвай ва адан вилик ви рикл ачух жезвай, ви нефсини гъурмет ийизвай инсан дуъшуъш хъайитла, вун адаз муъгъуъгъ хуъхъ ва адакай устаз яхъ. Ви нефсиниз тербия гун адан хиве тур. Адахъ галаз хуъхъ. Къейи кас хъиз вири гъевесрикай азад хуъхъ, икл хъайитла, вун бахтлу жеда». Дугъри инсанрихъ (садикъун) галаз хъунихъ эвер гузвай винидихъ гъанвай Къуръандин аят, тларикъатдин чехи имамри рабитладихъ галаз алакълу луди тирди тестикъарна. И аят абуру рабитладин делил яз гъизва. Абурун жергедай Убайдуллагъ Агърар Самаркъанди я. Адахъ галаз хъайи аламатдин вакъайрикай ахъайиз хъайитла, чи ихтилат яргъл фида, амма за абурукай анжах сад гъида. Ада лагъана: «Инсанар Аллагъдихъай ﷻ яргъа хъанвай къайдадикай заз хабар авачир. Амма чехи хъайила заз и кар жуван вилералди акуна». Икл хъайила, гъвечли члавуз адаз вичин рикл хъиз вири инсанрин

риклерни Аллагъдин ﷻ зикирдал машгъулзавайди (гъузур) хъиз авай. Чавай чи умуъурдин къене къазанмишиз тежезвай дережа – гъамиша Аллагъ ﷻ рикел хъун – Убайдуллагъ Агърараз гъеле аял вахтунилай багъишнавай. Къуръандин и аят (винидихъ кхъенвай) клелна ада лагъана: Пак Къуръанди чаз дугъри инсанрихъ галаз хъун эмирзава. Бедендин куъмекдалди, гъакл руъгъдин куъмекдалдини инсанар санал хъун мумкин я. Руъгъдин куъмекдалди са касдихъ галаз хъун рабитла авун лагъай чал я. И аятдин баян гъа ихътинди я. Вагъабитри лагъайтла, ихътин баян члуруди я лугъузва. Абуру им гъакъкъатдиз табиъ жезвай инсанрихъ галаз

жигъадда ва я маса хъсан кваллахар ийидайла, санал хъун я лугъузва. Им гъахъ я ва идахъ галаз гъич садани гъуъжетзавач. Амма вагъабитар ихътин суалдиз жаваб гуниз мажбур я: «Къе, Пайгъамбар ﷺ, адан асгъабар чи арада амачирла, жигъад авачирла, гъа са вахтунда и аятди дугъри инсанрихъ галаз хуъхъ лугъузва, бес гила чна вуч ийин? Чун нихъ галаз жеда, Аллагъ-Таалади чун диндин истемешунрикай азад авунвач хъи? Аллагъдиз ﷻ ибадат ийидайла чна нелай чешне къачуда?» Вагъабитри и суалдиз гъихътин жаваб гудатла заз чидач. Гъакъкъат ихътинди я – Аллагъ-Таалади чаз вичиз ибадат авун буйругънава, вучиз лагъайтла анжах ибадатдин куъмекдалди чаз Ам чир хъун мумкин я. Ибадат авун – им Ада къалурнавай рекъл фин лагъай чал я. И аятди чаз Аллагъ ﷻ чир хъунин дережадиз акъудзавай къайдада ибадат ийиз чирзава. Ада чаз садикъун лугъудай инсанрихъ галаз санал жедай ва абурулай чешне къачудай, абуру ибадат ийизвай тегъерда ибадат ийидай къайда чирзава. Абурул чан алачирла, чун абурухъ галаз санал гъикл хъун мумкин я? Ыикл чна ибадатда абурулай чешне къачуда? Им четин суал я. Чешне къачудай мумкинвал жедайвал абурул чан аламач, амма абурухъ галаз руъгъдин алакъа хуън вагъабитри тежедай кардай гъисабзава. Гила чун элкъвена гъакъкъатдив эгечл хъийин. Мисал яз, къе кас кпунал

михъивал хуънин месэладикай рахазва. Сада лугъузва хъи, михъивал – им дастамаз (вуду) хъун лагъай чал я. Масада лагъайтла, ам вири бедендин михъивал (гъусл) я лугъузва. Гила абур сад-садан гъавурда акъазвач: къвед лагъайдаз капл ийиз кланзавай касдин беден чиркинди (жанаба) тахъана кланзавайди, ам чухъун лазим тирди чизва, адаз гъакни жанаба гъалда авай касди вири шартлар къиле хвена жендек чухъвейтла, адаз дастамазни жезвайдакай хабар ава. Сад лагъайдаз, жанаба гъалда авай касди жендек чухъвейтла, адаз дастамаз тежезвайди хъиз ава. Гила ибурукай вуж гъахъ ятла, куъне лагъ. Михъивал лугъудай гафуник дастамазни акатзава, идан гъакъиндай садани гъуъжетзавач, амма жанаба гъалда авай инсандиз дастамаз бес жезвач, ада михъиз жендекни чухъун лазим я. Жанаба гъалдикай жендек чухъвейтла, инсандиз дастамазни жезва, икл хъайила им дастамаздиллай умуми я. Вагъабитар дастамаз гъаз хъун михъивал хуън я лугъузвай инсанриз тешпигъ жезва. Абуру и аятдиз гузвай баян дуъзди я, амма бес къадардин, акъалтлайди туш. Вучиз лагъана хабар къуртла, чна ихътин жаваб гуда: инсандин къуд душмандикай виридалайни хаталуди нефс я, икл хъайила дугъри инсанрилай чешне къачуна, адаз акси дъе тухвана кланда. Жуван нефс жуваз муъгъуъгъар тавунмаз Ислам патал женг члуъгъаз жедали бес? «Ислам патал» гафар лугъуз мунафикъар дуъньядин няметрихъ калгутзавай рекъл элячун мумкин я. И аят риклин сидкъидай Аллагъдихъ ﷻ инанмиш инсанриз талуък я. Чеб Аллагъдиз ﷻ шерик гъуникай къутармиш хъун патал, нефсинин чиркин гъевесрин винел гъалибвал къазанмишун патал, ихътин инсанар вири амалра, месела, нефсинихъ галаз женг тухудайла, Аллагъдиз ﷻ ибадат ийидайлани михъивал хуъз чалишмиш жезва. Иниз килигна, чпин нефсер муъгъуъгариз алак тавунвай, иман зайиф инсанриз Аллагъ-Таалади ам (нефс) муъгъуъгарнавай, дугъри инсанрихъ (садикъун) галаз хъун буйругъна. Эгер виликдай абурухъ галаз алакъа бедендинни руъгъдин куъмекдалди хуъз жезвайтла, гила абурухъ галаз алакъа анжах руъгъдинди, кланивилинди жезва. Рикел хкунин куъмекдалди абуруз тешпигъ хуън ва вири амалра абурун рекъиз табиъ жез алахъун. Инал лагъай вири шартлар санал клватл хъайитла, ам сугъба (дуствал) ва я руъгъдин куъмекдалди гъакъкъатдин инсанрин патав хъун лагъай чал жеда. Ыа ихътин руъгъдин алакъадиз суфийри сугъба рабитла лугъузва. Рабитладин манадикай бес къадар винидихъ чна лагъанай. Къуръандин маса аятда Аллагъ-Таалади лугъузва: «Эй, иман гъанвайбур, квез Аллагъдихъай ﷻ кичле хуъхъ ва Адаз мукъва ийизвай шейэр, арачир ва рекър ишлемиша» (Къуръан, 5:35). Икл хъайила, Аллагъдиз ﷻ мукъва хъун патал арачи (васитл) герек я. Инал гъанвай аятди ачухдиз и кар тестикъарзава. «Ругъульбаян» («Ачухвилин руъгъ») ктабда ихътин арачир алимар ва тларикъатдин шейхер я лагъанва.

Къатл ама

Вагъабитар вуч ксар я?

ШАРИАТДИН МЕСЭЛАЙРА ВАГЪАБИТРИН ЯГЪАЛМИШВАЛ

Эвел – алатай нумрайра

Къурамугъаммад-гъажу Рамазанов

Суал: «Аллагъ», «Аллагъ» лугъуз зикир ийидай ихтияр авани?

Жаваб: Ихтиярни ава ва гъаки авунани клада. Я Къуръанди, я Суннади и кар къадагъа ийизвач. Акси яз, Къуръандани гъадисра и кардин важиблудвал къалурзавай делилар гъаф ава. Аллагъ-Таалади Къуръанда лугъузва (мана):

«Вуна Аллагъ жуван къеняй рикел гъавш».

Гъа и аятдин эхирда кхъенва (мана):

«Аллагъ рикелай алатайбурун жергеда вун жемир» («Аль-А'раф сурадин 205-аят).

И аятди чаз Аллагъ ﷻ рикел гъуниз ва Ам рикелай алуд тавуниз эверзава.

Аллагъ-Таалади тварарикай ва я сифетрикай сад рикел гъадайла, Ам рикелай алатзавач. Гъакни Къуръанда Аллагъдин ﷻ твар къуналди зикир авун ачухдиз эмирзавай аят ава (мана):

«Вуна ви Раббидин Твар къуналди зикир ая ва тамамдиз Адахъ элкъубъгъ» («Аль-Музаммиль сурадин 8-аят).

Мад Къуръанда ихтигъ мана гузвай аят ава:

«Вуна ви Раббидин Твар къуналди экуънахъни нянихъ зикир ая (яни мукъвал-мукъвал)» («Аль-Инсан сурадин 25-аят).

И къве аятда Аллагъдин ﷻ твар къуналди зикир авун ачухдиз буйругъзава. «Аллагъ» чи Раббидин тварарикай виридалайни чехи твар я, адак Аллагъдин ﷻ вири 99 тварцин мана ква.

Гъа суал арадал къезва – вучиз Аллагъдин твар къуналди зикир ийидай ихтияр авач? Пак Къуръанда ачухдиз чаз Аллагъ ﷻ рикел гъун буйругъзава. «Ихтияр авач» лугъузвайбурун гафар рикливай къуна кладач, вучиз лагъайтла абур бинесузбурун я.

Гъа ихтигъ мана авай аятар Къуръанда мадни ава. 30 томдикай ибарат тир тафсирдин автор Фахруддин ар-Разида кхъизвайвал, «Аллагъ», «Аллагъ» лугъуз зикир «Ля илягъа илля Ллагъ» зикирдилаини багъа я.

Имам Муслималай атанвай гъакъикъи гъадисда

лагъанва: «Чилел «Аллагъ», «Аллагъ» лугъудай кас амай къван Къияматдин югъ алукудач». Гъа иниз килигна Накъшбандия тарикъатдин шейхери чпин муъридриз мукъвал-мукъвал «Аллагъ» лугъуналди зикир авун тапшурмишзава.

Суал: Са бязи инсанар пайда хъанва. Абуру тегъикъарзавайвал, эгер инсанди сир (гъар са шейинихъ вичин сир ава) Аллагъдилай ﷻ гъейри маса ксаризни чизва лагъайтла, ам куфрди фин мумкин я. Абур гъахъ яни?

Жаваб: Ваъ, гъахъ туш. Аллагъдин ﷻ ихтияр авачиз гъич садавайни «аз сирдикай хабар ава» лугъуз жедач. Эгер Аллагъдин ﷻ кдан тахъайтла, инсандиз неинки сирлу шейэр, гъаки якъин шейэрни чир жедач. Эгер са касди пайгъамбарриз, шейхериз гъатта Аллагъдин ﷻ ихтиярдалдини сирдикай хабар жедач лугъузватла, ам вич куфрди аватзава. Аллагъди ﷻ пайгъамбарриз, авлияйриз Вичин сирдикай хабар гузвани лугъудай суалдиз са жаваб ава – эхъ, гузва.

Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ гележегда жедай крарикай мукъвал-мукъвал хабар гудай. Ада лагъайвал вири къилизни акъатна. Ихтигъ крарикай Ибн аль-Касиран «Аль-бидая ва-н-нигъаят» ктабда (6-томдин 560-638-чинриз килиг) тамамдиз ихтилат авунва. Ина 70 чина Пайгъамбарди ﷺ виликамаз хабар гайи ва ада хабар гайивал хъайи вакъийарикай кхъенва. Гъакни ада виликамаз хабар гайи гъаф вакъияр са шумуд асирар алатайлани къилиз акъатна. Гъузайфадилай имам Муслима агакъарнавай Пайгъамбардин ﷺ гъадисда лагъанва: «Аллагъ-Таалади зи вилик вири алем эцигна. Къияматдин йикъалди вуч жедагъа, аз вири акъазва. Заз им зи кек гъикъ акъазватла, гъаки акъазва». Аллагъ-Таалади Вичин сир неинки пайгъамбарриз, гъакни хъсан ксариз, шейхериз, авлияйризни чирзава. Абурукай бязибур чна инал гъида. Пайгъамбардин ﷺ асгаб Абу Бакра ﷺ вич рекъидалди чпиз са руш жедайдакай папаз хабар ганай. Гъаки хъунни авунай. Вичивай са вацран мензилда авай душмандихъ галаз женг тухузвай Сарият акурла Умар асгъбдиз ﷺ гъарайна: «Я Сарият, вун дагъдив агат, дагъдив агат». Гъа ики, Аллагъ-Таалади Умар асгъбдиз ﷺ са вацра атлудай рекъин мензилда къиле физвай гъерекатар къалурна. Сариятаз Умар асгъбдин ﷺ ван атана, гъаниз килигна ам душмандал гъалибни хъана. Пайгъамбарриз, асгъабриз, авлияйриз сир чизвайди тегъикъарзавай вири делилар инал гъиз жедач, гъакъван абур гъаф ава. Ахътин чарасузвални авач. И суалдиз ихтигъ куруъ жаваб ганайтлани жедай: Аллагъ-Тааладиз ﷻ кдан тахъайтла, гъич садазни я сир, я якъин чир жедач, абур анжах Аллагъдин ﷻ ихтиярдалди чир жеда. Амма чпикай малумариз ва мусурманар кафирвиле тахсирлу ийиз кданзавай инсанриз им тлимил я. Абуру секин чкадал гъужет алай месэлаяр къарагъарзава. Ягъалмиш хъанвай и инсанри чпин ихтилатар тегъикъарун патал Къуръандин «сир анжах Аллагъдиз чида» лугъудай мана авай аят гъизва. Анжах аят абуру эхирдалди гъизвач, эхирда кхъенвайди чуънухъзава. Ана Пайгъамбар ﷺ хъгъин ксариз Аллагъди ﷻ Вичин сир ачухда лагъана кхъенва («Аль-Жинн» сурадин 27-аят).

ПАК ЙИФЕР

Бараатдин йиф

ША'БАН ВАЦРАН 14-15-ЙИКЪАРИН АРАДА АВАЙ ЙИФЕЗ БАРААТДИН ЙИФ ЛУГЪУДА

Бараат «талукъ туширвал», «михъиз кьерех хъун» лагъай члал я; пис крар авур инсанар и йифиз Женнетдивай къакъудзава (михъиз кьерех ийизва), хъсан крар авурбурун Жегъеннемдивай яргъа ийизва. Гъадисра лугъузвайвал, и йифиз имансузар, пехилбуру, буъгътенчияр, ички хъвазвайбуру, мукъва-къилийрихъ галаз алакъа атлайбуру, диде-бубадиз яб тагайбуру, зинавал (дишегъи ва я эркек члуру рекъе хъун) авурбуру, дамахчияр ва «яд рагъулардайбуру», яни халкъдин арада къал твазвайбуру квачиз амай инсанрин гунагърилай гъил къачуда. Гъаниз килигна, и йиф жезмай къван Сад тир Аллагъ-Таала рикел хкиз, дуъаяр келиз акъудайтла, хъсан я. Са гъадисда кхъенвайвал, дуъа (ибдат-минет, ялвар...) фад къабулзавай 5 йиф ава: жуъмядин вилик квай йиф, Мугъаррамдин 10-йиф, Ша'бан вацран 15-йиф, Къурбанд суварин ва сив хъунин суварин вилик квай йифер. И йифиз Махсус Къуларилай (Лавгъуль-магъфуз) йисан муддатда рекъидайбурун тварар чурда. Бараатдин йифиз пуд сеферда «Ясин» сура келда. Сифте сеферда (ният авуналди)

уъмуър яргъи авун патал, къвед лагъай сеферда - бедбахтвилерикай, бахтсузвилерикай хуън патал, пуд лагъай сефердани - хушбахтвилер гегъеншарунин мураддалди. Гъар сеферда «Ясин» келайдалай гъугъуниз махсус дуъа келда. Эгер дуъа къилди жуваз ийизваз хъайитла, скобкайра авай гафар келдач.

أَمُّ الْكِتَابِ سَعِيدًا سَعْدَاءَ مَرْزُوقًا مَرْزُوقِينَ
مُوفَقًا مُؤَفَّقِينَ لِّلْخَيْرَاتِ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَ قَوْلِكَ
الْحَقُّ فِي كِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ
يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ أَمُّ الْكِتَابِ .
إِلَهِي « إِيَّاهَا » بِالتَّجَلِّيِ الْأَعْظَمِ فِي لَيْلَةِ النَّصْفِ
مِنْ شَعْبَانَ الْمُكَرَّمِ الَّتِي يُفْرَقُ فِيهَا كُلُّ أَمْرِ حَكِيمٍ
وَ يُبْرَمُ أَنْ تَكْشِفَ عَنِّي « عَنَّا » مِنَ الْبَلَاءِ مَا أَعْلَمُ
« نَعْلَمُ » وَ مَا لَا أَعْلَمُ « نَعْلَمُ » وَ مَا أَنْتَ بِهِ
أَعْلَمُ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ . وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلَّمَ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ . اللَّهُمَّ يَا ذَا الْمَنِّ وَ
لَا يَمُنُّ عَلَيْهِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا ذَا الطَّوْلِ
وَ الْإِنْعَامِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ظَهَرَ الْأَجِينَ وَ جَارَ
الْمُسْتَجِرِينَ وَ أَمَانَ الْخَائِفِينَ . اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ
كَتَبْتَنِي « كَتَبْتَنَا » عِنْدَكَ فِي أَمِّ الْكِتَابِ شَقِيًّا
« أَشْقِيَاءَ » أَوْ مَحْرُومًا « مَحْرُومِينَ » أَوْ مَطْرُودًا
« مَطْرُودِينَ » أَوْ مُفْتَرًّا عَلَيَّ « عَلَيْنَا » فِي الرِّزْقِ
فَامْحُ . اللَّهُمَّ بِفَضْلِكَ شَقَاوَتِي وَ شَقَاوَتَنَا وَ
حِرْمَانِي « حِرْمَانَنَا » وَ طَرْدِي « طَرْدَنَا » وَ اقْتَارَ
رِزْقِي « رِزْقَنَا » وَ أَثْبِتْنِي « أَثْبِتْنَا » عِنْدَكَ فِي

Бисмиллягъи-р-рахълмани-р-рахълм.
Аллагъумма, йа за-ль-манни ва
ля йуманну гъалайгъи, йа за-ль-
джалали ва-ль-икрами; йа за-тл-
тавли ва-ль-ингъами, ля илягъа
илля анта загъра-ль-ладжина ва
джара-ль-мустаджирин ва амана-
ль-хаифина. Аллагъумма ин кунта
катаптани (катаптана) гъиндака фи

умми-ль-китаби шакъиййан (ашкъи-
ян), ав махъруман (махърумани),
ав матърудан (матърудини), ав
мукътаран гъалайяа (гъалайна)
фи-р-ризкъи фамхлу. Аллагъум-ма
бифадзлика шакъавати (шакъава-
тана) ва хъирмани(хъирманана) ва
тларди (тлардана) ва икътара ризкъи
(ризкъина) васбитни (васбитна)
гъиндака фи умми-ль-китаби сагъидан
(сугъадаан) марзукъан (марзукъина)
муваффакъан (муваффикъина) ли-
ль-хайрати, фаиннака къулта ва
къавлука-ль-хакъкъу фи китабика-
ль-мунзали гъалай лисани набиййика-
ль-мурсали: «йамхъу-л-лагъу ма
йашау, ва йусбиту, ва гъиндагъу
умму-ль-китаб». Илягъи (шлягъана)
би-т-таджал л и я л ь - а г I з ами
фи лайлати-н-нисфи мин шагъбани-
ль-мукаррами-л-ляти юфракъу фиъга
куллю амрин хъакимин ва юбраму ан
такишфа гъанни (гъанна) мина-ль-
балаи ма агълямю (нагълямю), ва ма
ля агълямю (нагълямю), ва ма анта би-
гъи агълямю, иннака анта-ль-агълазу-
ль-акрам. Ва салля-л-Лагъу гъалай
саййидина Мухъаммадин ва алигъи ва
сахъибгъи ва саллям.

Къадар-къисметдихъ инанмиш хьун

Гъеле вахт халкъ ийидалди Аллагь-Тааладиз Женнетдиз фидайбурун ва Жегьеннемдиз фидайбурун къадар чизвай. А къадар я артух жедач, я – тИмил. Инсанри ийизвай вири амаларни гъа икI я: Аллагьдиз виликамаз абуру вуч ийидагIа чизвай. Гъар са инсандиз ам вуч патал халкънаватIа, гъа рехъ регьятарнава.

И уьмуьрда инсанди ийизвай эхиримжи амалар – адан къисметдин лишан я. Бахтлу инсанар Аллагьдин къадардалди бахтлу я, бахтсузбур Аллагьдин къадардалди бахтсуз. Къисмет – им махлукьатривай чуьнуьхнавай Аллагьдин сир я, гъич са мукьва тир малаикдиз, гъич са пайгъамбардизни и илимдикай пай ганвач. И месэладин деринриз гъахъай, къалин фикирар ийиз чалишмиш хъайи кас вилияй аватда ва магьрум жеда. Гъавилияй гъар сад игътиятлу хъана кIанда ва вичин фикирра адакай, къилиз къезвай шак гъизвай фикирриз дурум гана кIанда, гъикI хъи, Аллагь-Таалади къисметдин илим инсанрикай чуьнуьхнава ва ам чириз чалишмиш хьун гъарам авунва. Ада Вичин Ктабда лагъанва: «Адавай Вуна вуч ийизва лагъана хабар къазвач, амма абурувай (инсанривай) хабар къада» («аль-Анбия» сура, 23-аят).

ИкI хъайила, ихътин суал гузвай инсан: «Вучиз Аллагьди икI ийизва?»- Ктабдин (Къуръандин) къарардиз акси яз физва, Къуръандин къарардиз акси яз физвай гъар са инсан – кафир я. Аллагьдиз мукьув тир, нурлу рикIер авай ва илимда кIевиз акъвазнавай инсанар и илимдикай муьгътеж тир къадар гъа им я. Къве жуьредин илим ава хъи: махлукьатриз пай ганвай илим ва абуруз пай таганвайди. Пай ганвай илим инкар авун – им имансузвал я, ва жувахъ пай таганвай илим ава лугъунни имансузвал я. Анжах пай ганвай илим чириз ва пай таганвайди къерехда тур инсандин иман кIевиди хьун мумкин я. Чун аль-Лаугьдихъ (къисмет кхьенвай тахта) ва вири гъана кхьенвайдахъ, ва аль-Къаламдихъ (къелем) инанмиш я.

И дуьньяда авай, Аллагьди Тахтадал ам и дуьньяда хьун къадар авунвай са шейиниз манийвал ийидайвал гъатта вири махлукьатар кIватI хъайитIани, абурувай манийвал ийиз жедач. Мад Аллагьди Тахтадал къадар тавунвай шейиниз уьмуьр гудайвал вири махлукьатар кIватI хъайитIа, абурувай а кар ийиз жедач. Къияматдин йикъалди вуч жедагIа михъиз кхъейдалай къулухъ къелем къурана. Инсандилай алатай шей адан къилел садрани къведачир, къилел атай шей адалай садрани алатачир. Гъеле са шейни халкъ ийидалди Аллагьдиз Вичин махлукьатрихъ галаз вуч жедагIа чизвайди чаз чир хьун лазим я. Аллагьдин къисметда жедай крар лап куьлуь-шуьлуьярни кваз тайинарнава ва ам акъалтI хъанва. Я цавара я чилел Ада халкънавай махлукьатрик гъи къайда хъайитIани къисметдиз акси яз фена, адал алава хъийидай, са шей чIурдай, дегишардай, тсимилардай ва я гъафардайди квач.

Им иман асаслу жезвай фикирдин тегьер ва вири илимрин, гъа жергедай Аллагьдин Садвал (Таугьид) тестикъарзавай илимдинни чарасуз пай я. Вичин Ктабда Аллагь-Таалади лагъана: «Ада вири махлукьатар халкъна ва куьлуь-шуьлуьярни кваз къисмет авуна» («аль-Фуркъан» сура, 2-аят). Мад Ада лагъана: «Аллагьдин эмир къадар авунвай къарар я» («аль-Агъзаб» сура, 38-аят). Къисмет себеб яз Аллагьдихъ галаз женг тухузвай ва азарлу рикI авай къисмет вичин акъулдалди къатIуз чалишмиш жезвай инсан бахтсузди я. Ам вичин фикирри ягъалмишарнава ва чуьнуьхнавай – ачух хьун мумкин тушир шейинихъ къекъезва ва идалди адакай анжах таб сивай акъудзавай гунагъкар жезва.

«Акьиди ат-Тагъавия» ктабдай

Тарикъатдин гъетер

1 « Мугъаммадаз сифте къилин чирвилер вичин бубади ганай. Ахпа ам вичин кIелун давамар хъийиз Согратлдиз рекъе гъатна. Согратлдин медресе Дагъустанда тIвар-ван авай, дерин чирвилер гудай чка тир. Ам акъалтIарай кас Каирдин университетдиз къабулзвай. Жегъил Мугъаммад, Аваристандиз рекъе гъатна. Согратл хуьре адаз чидай са касни авачир. Мугъаммада фикирна, лам нин варцел акъвазайтIа, гъа кIвализ зун мугъман жеда. Гъа икI ам Риза лугъудай касдиз мугъман хъанай ва адакай адаз хванахвани хъанай. Лап тарифдивди Согратлдин медресе акъалтIарна, муьжуьд йисалай Мугъаммад хайи хуьруьз хтана. Ам вичин рикIевай кIвалахар къилиз акъудиз эгечIна. Бубадин медреседикай гъа вичи кIелай хътин, дерин чирвилер гудай медресе туькIуьриз Дагъустандин къибле патал. Медреседа тарсар гун патал Исмаил-эфендидизни ахцегъви Мугъарам-эфендидиз эверна. Медресадиз кIелиз инсанар Дагъустандайни Азербайжандай къезвай. Абурукай сад Ширвандай атай Хас-Мугъаммад тир. Тарифдивди кIелна акъалтIарна медресани Ширвандиз хъфидай рекъе ам Курдамир хуьруьз Шейх-Исмаилан патав мугъман хъана. Шейхди адаз Тарикъатдин тарсар гана. Тарикъат - и цийи жуьредин илим адаз лап бегенмиш хъанай. Хас-Мугъаммадавай и цийи илимдикай вичин дуст ва муаллим ярагъви Мугъаммадазни хабар тавуна таз хъанач. Ам Вини Ярагъдал хтана ва шейх Исмаила вичиз чирай цийи илим ярагъви Мугъаммадазни чирнай. Ярагъ Мугъаммадаз и цийи илим лап рикIивай кIан хъана. Шейх Исмаила ярагъ Мугъаммадаз вичин къилив агун теклифна. Ярагъ Мугъаммад Курдамирда авай шейхдин къилив фена. Шейхди адан дережа Тарикъатдин рекъе виниз хкажна ва адаз Дагъустанда муршидвал ийидай изин (ихтияр) гана, ярагъ Мугъаммадакай Дагъустандин сад лагъай муршид хъанай. Цийи хабар вири Дагъустандиз чкIана. Къуд патяхъай цийи илим чириз муьридар къвез эгечIна. Гъа вахтара виридаз машгъур тир Шамил ва Къази-Мугъаммадни Тарикъатдин илим чириз Ярагъдал атана. Мад вич Ахцегъбай тир, амма яшамиш Шихикентда (СтIал-Сулейманан р-он) хъайи, Вини Ярагъдал кIелайди тир вичиз лап дерин чирвилер къачур, ярагъви Мугъаммад шейхди Тарикъатдин изин гайи, тIвар-ван авай алим, Тарикъатдин Абдул-Гъамид-эфенди шейхдини Ярагъдин медреседа кIелнай. Ада гъа хуьре муаллимвилени кIвалахна, гъафбуруз чирвилер гана ва гъаф муьридарни гъазурна. Ам 1850-йисуз рагъметдиз фена. Адан сур еке гуьмбетни эцигна Шихикентда ава. Хуьруьн жематди адаз эфендидин гуьмбет лугъузва. Шейх Абдул-Гъалим рагъметдиз фейила, адан кIвалах адан гада Абдул-Гайя давамарнай. Гадани хъсан къилихдин дерин чирвилер авай

машгъур алим тир. Вич рекъидалди адани гъа хуьре муаллимвиле кIвалахнай. Чпелай Аллагь рази хъурай. Ярагъви шейх гъи хуьруьз фейитIани ам гъамиша халкъдин юкьва жедай ва адан гъар са гафуниз декъетдивди яб гудай. Адан ихтилатар: мусурман азад кас я, сад Аллагьдила гъейри мусурманди садан виликни юкь агъузна икрам авуна кIандач. Шариатда авайди са закат гун я, мад пачагъдин, хандин, бегдин налогар хьун дуьз туш. Мусурманар сад-садан стхаяр я азадвал патал чпи женг чIугуна кIанда. И жуьредин ихтилатар, шейхдин гуьгъуьна гъатнавай жасусри пачагъдин векилрал агакъарзвай. Аслан хан – Кази-Кумух ва Куьре вилаятдин хан тир, адан идараяр Куьрагъ авай. Жамалудина Кази-Кумухай тир Аслан хандин куьмекчивиле кIвалахзавай. Шейх «дуьз» рекъел гъун патал ва шейхди вичин

Мугъаммад 1838-йисуз регъметдиз фена, ам Согратлда кучудна. Еке гуьмбет алай адан сур гилани къуд патай мусурманар зияратдиз къведай чка я. Вичиз Аллагьди рагъмет гурай. Шейх Жамалудиназни гъаф муьридар хъана. Куьрагъ райондин Усарин хуьрйай тир Куьре патал машгъур, дерин чирвилер авай, Шамилан наиб, бажарагълу алим Мугъаммадни. Абурукай сад хъана. Ам Жамалудин шейхдин лап бажарагълу муьрид тир. Шейхди Тарикъатдай адан дережа хкажна ва изин гана. 1861-йисуз Жамалудин шейх Туьркиядиз куьч жедайла, Мугъаммад-эфендидиз изин гана. И къайдада Усар тир Мугъаммад-эфенди жезва Дагъустандин пуд лагъай муршид. И кар тастикъарзава Жамалудин шейхди кхьенвай чарчи. Дяве куьтыгъ хъана, шейх Мугъаммад гъаждал физ гъазур жезва. А чар шейх Мугъаммада вич гъаждал

Куьрагъ райондин Усарин хуьре авай шейх Мугъаммадан зиярат

къилив гъаф инсанар кIватIун ва пачагъдиз акси ихтилатар авун къадагъа ийидайвал ханди ам векил яз Ярагъдал ракъурна. Жамалудин шейхдихъ галаз гуьруьшмиш хъана ва адан ихтилатриз декъетдивди яб гана, ахпа Тарикъат къабулна, муьрид хъана. Хандин патяхъай къурхулувал хъуниз килигна, Жамалудин Куьрагъиз хъфенач, Аваристандиз куьч хъана. Ярагъви Мугъаммада вичин кIвалах акъвазарнач, халкъ гъавурдик кутаз гъамиша челишмишвал авуна. Ханди вичин нуькерар ракъурна шейхди хандиз ва пачагъдиз акси таблигъат тухузва лагъана ам Куьрагъа дустагъ авуна. Куьрагъай шейх тухун лазим тир Тифлиздиз, Кавказда пачагъдин векил тир Ермолован патав, туьнбуьгъ ийидайвал. Гъа йифиз са ван сесни акъуд тавуна муьридри шейхдиз дустагъдай Табасарандиз катиз куьмекна. Анай ам вичин хизанарни галаз Согратлдиз куьч хъана. Гъана шейхди вичин кIвалах давамарна, адаз гъаф муьридар хъана. Бажарагълу муьрид тир Жамалудин. Шейхди адан дережа хкажна ва адаз изин гана ам Дагъустандин къвед лагъай муршид хъана. Шейх ярагъви

фидай чIавуз, вичин дустни галаз санал Тарикъат чирай ва Жамалудин шейхди изин гайи, Хакала-Мугъаммад-эфенди вич Кази-Кумухай тир. Туна вичин мукьва-къили касдин кIвале тапшурмишна и чар гъич са касдизни къалурмир лагъана. И эфендияр гъагдай хкведай чIавуз Хакала-Мугъаммад-гъажи эфенди рекъе азарлу хъана рагъметдиз фена. Мугъаммад-гъаджи эфенди ятIа, хуьруьз хтана са тIимил вахтунилай рагъметдиз фена. Муршиддиз Аллагьди гайи вахт куьруьди хъана. Эфендидин сур еке гуьмбетни эцигна Усарин хуьре ава. Жамалудин шейхди кхъей Мугъаммад-эфендидиз муршидвал авун тапшурмишзавай чар пачагъдин жасусдин гъиле гъатна. Дагъустандин областдин начальникдин 1860-1869-йисарин отчетдин докладнойдихъ и чар ква. Къуй чун гъа шейхерин ирс хуьдайбурукай хъурай, чпиз регъмет гурай, чун абурун шафаатдик хъурай.

Чешмеяр:
«Наибы Шамиля», «Асари Дагестан», «Магомед Ярагский»

Хъсан муаллим жагъурай къайда!

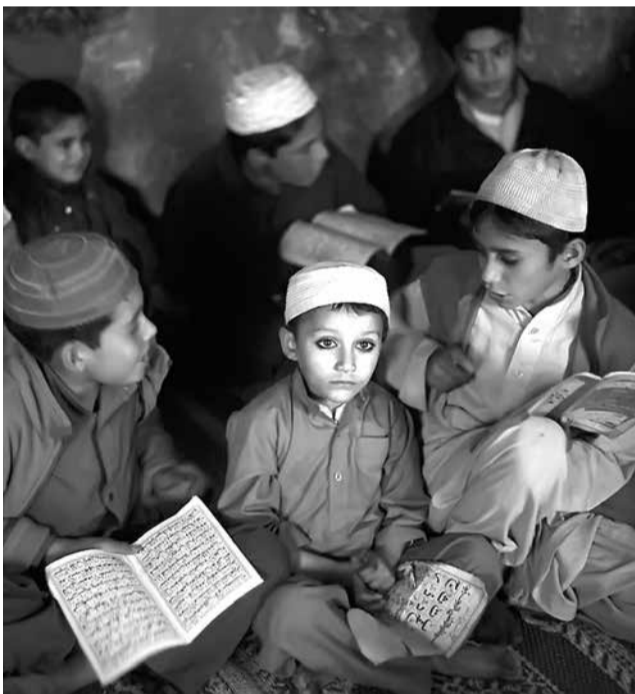
Диде-бубади, абуру фикирзавайвал, чпин аял-диз хъсан мектеб ва хъсан муаллим хъянавай. Эжубнахъ чIехи бубади вичин хтул мектебдиз тухвана. ЧIехи бубани хтул мектебдин гъаятдиз гъахъайла, аялри абур юкъва туна.

- Гъихътин хъуьруьн гъидай къуьзуьди ятIа килиг садра, - лагъана са гада хъуьрена.
- Эй гъевчи яцIу итим – вичин суфат акIажна лагъана муькуьда.
ЧIехи буба алай чкадал аялри гъараяр гуз ва хкадариз башламишна. И арада муаллимди аялриз тарсуниз эверна ва абур тади гъалда хъфена. Гъейратдалди вичин хтулдин гъил къуна чIехи буба куьчедиз эхкъевчи.
- Ура, зун мектебдиз фидач – хвеша хъана гададиз.
- Фида вун, фида, амма и мектебдиз ваъ – хъел кваз жаваб гана бубади. За жагъурда ваз мектеб. ЧIехи бубади хтул вичин кIвализ хутахна, бадедиз адан къайгъуда хъун тапшурмишна ва вич хъсан муаллимдихъ къевъез фена.
Вичиз акур гъар са мектебдин гъаятдиз ам гъахъиз ва ял ядай вахт алуькна аялар ва муаллим къецел эхкъевчидалди гуьзетиз хъана. Бязи мектебра авай аялри къуьзуьдаз фикир гузвачир, масабуру адак хкуьрзавай. Ихътин мектебрай буба элкъвена

секиндив хъфизвай.
Эхирни ам са гъевчи мектебдин бицIи гъаятдиз гъахъна, галат хъанвай буба цIахъ агалтна. Зигриг авуна зенгини, аялар гъаятдиз эхкъевчи.
- ЧIехи буба, квез пис хъанани, яд гъидани? – сесинин ван атана.
- Чахъ гъаятда яргъи куьсри ава, квез минет хуьй адал ацукъ ман, - теклифна са гадади.
- За муаллимдиз эвердани? – жузуна муькуь аялди. Са тIимил вахтунилай гъаятдиз жегъил муаллим эхкъевчи.
Бубади салам гана ва лагъана: «Эхирни заз зи хтулдив хъсан мектеб жагъана».
- Куьн ягъалмиш жезва буба, чи мектеб хъсанди туш. Ам гъевчи я.
Къуьзуьда гуьжетар авунач. Мектебда кIелунихъ галаз алакъалу вири месэлайрин патахъай муаллимдихъ галаз рахана, меслятдал атайдалай къулухъ ам хъфена.
Няниз гададин дидеди чIехи бубадивай хабар къуна: «Квез кIелиз-кхъиз чизвач къван, бес хъсан муаллим жагъана лугъуз куьне вучиз фикирзава. Квез а муаллим хъсан чирвилер авайди ятIа гъинай чир хъана?»
ЧIехи бубади жаваб хтана: «Муаллим гъихътинди ятIа адан мектебда кIелзавай аялар акур чIавуз чир жеда».

Тади ая амма явашдиз

Муаллим, вучиз куьне заз гзаф тапшуругъар гузвач, гъа са вахтунда масабуру гъар юкъуз цIийи тапшуругъар къачузва – хабар къуна сухтади муаллимдивай.

- За ваз жаваб исятда ваъ, ахпа гуда. Исятда ша чна фу неда. Сухта рази хъана, адаз гъакъкъатда гишинзавай.
- Анжах заз ваз тIуьн гудай ихтияр це. Сухтадиз и кар ажайиб яз акуна, анжах муаллимди вичиз муькуь сухтарилай гзаф фикир гузва лагъана фикирна, ам рази хъана.
Недай-хъвадай затIар гъана. Муаллимди тIямлу, ширин аш тIуруниз къачуна, сухтадин кIуфув агудна, ам махарик квай хътин тIуьн нез гъазур хъанвай. Шадвилай ада кыл галтадна, вилиер акъална, хуш гъейранвал гъиссна ва ашпазан алакъунилай тариф ийиз кIан хъана, амма сив ахъайнамазди, аниз сад-сadan гуьгъуьналлаз аш алай тIуруар фена. Ада жакъваз башламишна, амма агакънач, мад сив са тIурунавай хъсан тIуьнай ацIана. Ада гъерекат кваз жакъвазвай, гъакI ятIани, тIуруналаз аш адан сиве фад-фад жезвай, вилик гайи аш жакъваз агакъ-

завачир. Эхирни сухтадивай эх тахъана ацIай сивай гъарайна:
- Чна са чкадиз гъерекатзавани? За жакъвана куь-тягъ тавунмаз вучиз куьне зи сив ацIурзава ва завай тIямлу ашдин лезет къачуз жезвач. Дугъриданни, гъерекат квачиз, хъсан суьгъбетар ийиз-ийиз тIуьн виже къведачни?
- Жеда, амма ваз икI бегенмиш я хъи, - лагъана муаллимди.
- Заз? Куьне вуч лугъузва? Квез и гаф ни лагъана?
- Вуна вичи зур сят идалай вилик.
- За? – тажубвилелди хабар къуна сухтади.
- Ганвай тарсар хъсандиз чир тахъанмаз цIийибур гун за тIалабначир къван! Виликдай гайи тарсар хъсандаказ чир тавунмаз цIийи тарсар гун ацIай сивиз фу веьгиниз тешпигъ я.
Гзаф тапшуругъар хиве къаз ва абур тамамариз тади ийимир. Уьмуьр менфятсуз тефидайвал ата-бубайри икI лугъудай: «Тади ая амма явашдиз».
Абур тади тавуна, шаддиз ва гъакъисагъвилелди тамамара.
Уьмуьр галтугуниз элкъурмир. Уьмуьрдин тIям гъисс ая ва адакай лезет хкуд!

Ажайиб як!

Базардай са тике як къачуна инсан кIвализ хъфиз рекъе гъатна.

МискIиндин вилик агакъайла, анай азан кIелна. Ада мискIинда капI авун къетIна ва тике як гваз ам мискIиндиз

гъахъна. Як са къерехдихъ эцигна, ада имамдихъ галаз капI ийиз башламишна. КапI авурдалай къулухъ як вахчуна ам кIвализ хъфена.
Папа як чуьхвена адакай тIуьн гъазурун патал къажгъандиз вегъена.
Як ргана куьтягъ жедай вахт хъайила, ада къажгъандиз вил яна, килигайтIа як гъа авайвал ама.
Мягътел хъайи папа и кардикай итимдиз хабар гана. А як гваз вич мискIиндиз фейиди рикIел хтайла, адаз кичIе хъана. Тадиз итим меслят тIалабиз имамдин килив фена. «КIунал за Аллагъдивай ﷻ мискIиндин къене авай як хуьн тIалабна, вуна мискIиндиз гъайи якIуз цIу таъсир тавун зи дуьа Аллагъди ﷻ къабулунин шагъидвалзава» - шад хабар гана адаз имамди.

Ивидин накъвар

Са сеферда Иса пайгъамбардикай ﷺ дастамаз къачуз кIанз вацIал атана. Амма и вацIа цин паталай иви авай. И кар акур Иса пайгъамбар ﷺ мягътел хъана ва вацIун къерех къуна ам винел фена.

Гъа икI ам са къеледал агакъна, адан иесидивай цикай хабар къурла ада вичиз чидай вахтарилай яд гъахъгинди тир лагъана. Иса ﷺ генани мягътел хъана ва мадни винел фена. Къвед лагъай къеледин иесидини сад лагъайда гайи хътин жаваб гана. Эхирни Иса ﷺ ивидин вацI авахъзавай рагарал агакъна. Пайгъамбарди ﷺ суал гана: «Ви яд ихъгинди вучиз я?». Рагари вичиз жегъеннемда къванер кудайди чир хъайила вични аватиз кичIе хъана шехъиз башламишна лагъана. Рагарин накъвар ивидиз элкъвена. Ада Исадивай ﷺ вич жегъеннемдин цIувай хуьдайвал Аллагъдивай ﷻ тIалаба лагъана. Иса пайгъамбарди ﷺ Аллагъдивай ﷻ тIалаба ва гъасятда адаз шад хабар гана, а раг жегъеннемдиз вегъедач лагъана. Рагаризни шад хъана ва ивидин накъвар мад хтанач.

P.S.
Гъатта къванеризни кваз Аллагъдихъай ﷻ кичIезва, бес чна вуч ийизва? Авайвал лагъайтIа чун Аллагъдин ﷻ буйругъар къабул-лиз тежезвай къванер я. Кардин нетижада чаз и дуьньядани эхиратда зиян жеда.

Исламда мазгъабар

Мазгъабар – Исламдин чIехи, машгъур алимри Къуръандайни Пайгъамбардин ﷺ гъадисрай къачунвай ибадатдай рекъер я. Алай вахтунда Исламда къуд мазгъаб ама: гъанафи, малики, шафии ва гъанбали. Виликдай, асгъабринни табиинрин девирда абур гзаф авай. Абур Исламдин эвел пуд асирда акъатна.

И пуд асирдикай Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Виридалайни хъсанди зи асир, ахпа адалай къулухъ къвезвайди, ахпа адалайни къулухъ къвезвайди я». Га и пуд асирдин ва абурулай гуьгъуьнай атай девиррин Агълу-с-суннадин вири алимри и мазгъабрин михъивал ва абурукай садан къванни гуьгъуьна аваз финин чарасузвал тестикъарна, гьикI хьи, Аллагъ-Таалади Къуръанда чирвал авайбурун гуьгъуьна хъун эмирна («Ан-Нагъл» сура, 43-аят; «Аль-Анбия» сура, 7-аят). Гъатта Къуръан ва виш агъзурралди гъадисар хуралай чизвай, усул-фикгъдин ва маса илимрин, вири мусурманри къабулай чIехи алимар, месела, Иззубну Абду-с-Салам, Мугъаммад аль-Жувайни, имам Навави, имам Гъазали, Жалалуддин Суюти, Магъалли, Ибну Гъажар, Рамали, Закария-ль-Ансари, Рафи'и, Авза'и, Ибну Абидин, Ибну-ль-Къуддамаг, Ибну Сурайж, Ибну Гъуман, Хатибу Ширбини чпи-чпиз Къуръандайни гъадисрай къарарар акъудиз жуьрэтлу хъанач, мазгъабрикай садан гуьгъуьна аваз фена. И алимрин чир-

вилерин дережа ахътин чIехиди тир хьи, абур Къуръандинни гъадисрин манайрин гъавурда регъятдиз къазвай, абуруз Аллагъдихъай ﷺ кичIезвай, гъавилияй абурувай асул гъакъикъатдиз фикир тагана гъакI винелай диндин чешмейриз килигиз жезвачир, абуру зурба эдеб хуьзвай, гъавилияй чIехи имамрин – мазгъабрин бине эцигайбурун гуьгъуьна аваз фена. Пайгъамбарди ﷺ лагъанай: «Вичин акъулдихъ галаз къурвал Къуръандиз баян гузвай инсанди вичиз Жегъеннемда чка гъазуррай». И гъадис Тирмизиди агакъарна ва ам гъакъикъиди тирди тестикъарна. И къуд мазгъабдин имамар Аллагъди ﷺ пай ганвай инсанар тир, абуру чпин

акъулдихъ галаз къурвал гьич са шейни мазгъабра тунач, абур анжах Къуръандал, гъадисрал, ижама'дал, къиясдал ва алимрин умуд кутаз жедай цIиргъинай агакънавай Пайгъамбардин ﷺ илимдал бинеламиш хъана. Абу Гъанифади, месела, чирвилер Гъаммадавай, Гъаммада аль-Наха'идивай, ада Алкъаматавай, адани вичин нубатда Ибн Мас'удавай, Ибн Мас'удани Мугъаммад Пайгъамбардивай ﷺ къачуна («Аль-Буружу-ль-Мушаййада» ктабдай). Имам Шафиди чирвилер Муслимавай къачуна, адан цIиргъни Ибну Журайгъадила, АгIа'дила, Ибн Аббасалай Пайгъамбардал ﷺ акъатзава. Къуд имамдилай къулухъ ахътин

лап тамам (мутIлакь) мужтагъидар мад хъхъанач. Мазгъабрин къене мужтагъидар хъана, абуру мазгъабар туькIурайбурун ктабрай къарарар акъудзавай. Бес Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Гар гуьгъуьнай къвезвай вахт вилик хъайидалай писди жеда» (И гъадис Бухаридини Муслима гъана). Къуд мазгъабдин имамар чпин девирда виридалайни гзаф чизвайбуру, виридалай Аллагъдихъай ﷺ кичIебуру, ибадат виридалайни гъакъисагъвилелди ийизвайбуру тир. Идан гъакъиндай абурун девирда яшамиш хъайи алимри шагъидвалзава (Ибн Касиран «Аль-Бидаят ва-н-Нигъаят» ктабдай). Га девирни Исламдин къизилдин пуд асирдикай тир. Имам Абу Гъанифади, месела, вичин уьмуьрдин пудкъанни цIуд йисакай яхцIур йисан къене месин кIпунин дастамаз гваз экуьнин капIни ийизвай, яни вири йифер Аллагъдиз ﷺ ибадат авуналди машгъул яз акъудзавай. Имам Шафидиз ирид йисан яшда аваз Къуръан хуралай чизвай, кIуьд йис хъайила, имам Маликан «МувагIта» ктаб хуралай чирна. Гъавилияй акъулдалди фагъумзавай, вич вичиз гзаф акъулуу кас хъиз акван тийизвай инсанди мазгъабрин имамарни га вич хътин инсанар тир ва вичелай Къуръандайни гъадисрай къарарар акъудиз алакъзава, мазгъабриз табиь хун герек туш лугъуз тестикъардач. Къуй Аллагъди ﷺ чун ихътин фикиррикай хуьрай!

ЭДЕБИЯТ

Исламдин ширар

Къурбанов Мугъаммад,
Къурагъ райондин Усарин хуьр

Ваз еке гунагъ я!

Чун халкъ авур сад тир Аллагъﷻ,
Къиямат къуз хъуй чаз панагъ,
Авайд туш кас квачир гунагъ,
Исламдин рехъ дуьз къиле твах!

Ажугълу хъун я лап пис кар,
Ада чIурда михъиз ви тIвар,
Гъич жемира чIуру къастар,
ХъайитIа ваз еке гунагъ я!

Гъич масадал жемир пехил,
Фикирдай къван жед вун сефил,
Яргъай физ дакъаз адан гъил,
ХъайитIа ваз еке гунагъ я!

Масадак кутаз на нукъсан,
Кимивилер такваз жуван,
Жув гъахъ яз акваз гъамишан,
ХъайитIа ваз еке гунагъ я!

Фитнедикай дахъайтIа яргъа
Женнетда ваз жедач чка,
Къал тваз инсанрин арада,
ХъайитIа ваз еке гунагъ я!

Гъибат авун я алчач кар,
Сад масадал ийиз гъалдар,
ИкIа на ваз къуртIа дустар,
Чир хъухъ ваз еке гунагъ я!

Авай авачир лугъуз гафар,
Фитнедлайни я ам пис кар,
Гъаким жуваз дакъандал гъалдар,
Из хъайитIа ваз еке гунагъ я!

Лап алчачвал я къве чин хъун,
Кас алачирла чIурукIа рахун,
Гъардан чинал тарифарун,
Из хъайитIа ваз еке гунагъ я!

Къуншидиз са кIус хъайила хийир,
Ваз еке зиян хъай хъиз жемир,
Салам тагуз яргъай фимир,
Хъана хъуй ваз еке гунагъ я!

Гъич жемира вун такабур,
А карди вал гъидач абур,
Жувалай агъуз къаз масабур,
ХъайитIа ваз еке гунагъ я!

Фикир чIуру бязи ксар,
Магъамеда къазвач куь тIвар,
Терг тавуртIа чIуру хесетар,
Чир хъухъ квез еке гунагъ я!

Веси!

Эй жемятар мукъва-къили,
Амукъдач кас рекъида вири,
Минет хъуй квез изва веси,
Шехъмира захъ дуьа ая!

Къиникъ гъелбет я агъур кар,
Язва ам Аллагъдин ﷻ къадар,
АлгIушна мийитдал халкъар,
Шехъмира захъ дуьгъве ая!

Мийит къилдин кIвале эциг,
Чин тур ачух урай килиг,
Маса фикир тахъуй чпиг,
Шехъ тавуна дуьгъве урай!

Пуд эцига зал кафанар,
Пайгъамбардал ﷺ хъайи къадар,

Къиле твах за квез тур гафар,
Шехъ тавуна дуьгъве ая!

Пуд йифер гана кIанда гъелбет,
Къейи касдал гъурай рагъмет,
Хъийимир мад хажалат хифет,
Шегъмира захъ дуьгъве ая!

Пуд къанди хъуй чIугвадай яс,
Тахъурай мад чуру тар кас,
Гележегда хъурай квез тарс,
Шехъмира захъ дуьгъве ая!

Къилихъ къягъа чкадин къван,
Чир хъуй кутур чка инсан,
Герек туша маса дуван,
Шехъмира захъ дуьгъве ая!

ЯхцIурарни гъич цIикъведар,
Туш Исламда авай крар,
Инъжиклу жез хуьквер ксар,
Имира захъ дуьгъве ая!

РикIел хкваш гъар хемис къуз,
Суваб хъурай кIвалинбуруз,
Аллагъ ﷻ рази жеда шаксуз,
Шехъмира захъ дуьгъве ая!

Садакъа це хъайла мумкин,
Гъалалвал ган ая секин,
Жемятар вири хуьруьн,
Шехъмира захъ дуьгъве ая!

Усугъ Магъамедан веси,
Чурайбуру жед гъелбет аси,
Зи мукъвабур гъвечи чIехи,
Шехъмира захъ дуьгъве ая!

Гъажикъасум Гъажимагъамедов,
Мегъарамдхуьр

Иблисдин тай жемир!

Ихтибарвал хуьх на жуван,
Гъавалат хъайила шейтIан,
Буш жез тахъуй килиг иман,
Адаман хва,эй мусурман!
Мягъкем акъваз, имандал даим,
Алдатмишдай дуьнья я им.

Сад Аллагъдин эмирдалди,
Жеда сура батмиш вири,
Исрафилди ﷻ эверайла,
Санал вири къарагъайла,
Арасатдал хъайила суд,
Ник жеда ви, де лагъ умуд.

Гуьгъуьнаваз иблис-шейтIан,
Вилик тахъуй, дуст яз адан,
Галукъай хъиз къати тIурфан,
Акъваз хъана зурзаз жеда,
Жегъеннем акваз цIраз жеда,
Мез пелтек яз рахаз жеда.

Къияматдиз гъар садан сур,
Жендек сагъ яз жеда гъазур,
Вахт хъанва къарагъ лугъуз,
Сур пад хъайла килиг цавуз,
Галукъайла япарихъ ван,
Жеда дуст, вун ахпа гъейран.

Иблисдин тай жемир вун гъич,
Валлагъ ам я цIай авай пич,
Агатзамаз вегъез тфу,
Агал жуван рикIин къапу,
Агатдалди хиял чIуру,
Жегъеннемдиз фий курвал цIайу.

Шейх Мугьаммад аль-Ярагьидин веси

Кела, стха, гьар макьамда абурлу жервал, Синагьрани азабра вун сабурлу жервал. Гьикьван вуна кьазанмишиз хьайитла чирвал, Гьакьван сабур багьшида ваз гьакьикьят тирвал. Шадвилер ваз чирвилери гуда хьи гьикьван Сад Аллагьдин камалдикай пай гуда кьакьан! Вун мурадихь рекье твада фикирри таптагь, Хьелдин гел хьиз дуьзди жеда ви рехь, гуьгьул-сагь. Шакулвилер чирвилерив ая вуна магьлуб, Тамамвилер, дуьзгьувилер хаз тахьуй кьалуб. Алимривай жузуз жуваз шак алай сирер, Пайгьамбардин гьадисаяр чира вуна иер. Сабурлу хьухь, рикьевай кар тефейла кьилиз, Зун кьулавай кьакьатайла, за эхайди хьиз. Са агьзурни кьве вишни яхцурни вад лагьай Йисуз аз дерт акурди я. Аллагьди цавай Шафакьатдин марф кьурна чал, алудна чи пар, Хьвана чна хуш мижейрив ацанвай кьапар. Я сад Аллагь, гьил кьачу на и факьир залай Югьди-ийфди ваз дуьбаяр ийизвайдалай. Тварун стха, хьухь арха зи Магьшердин юкьуз, Ви гуььрметрин вилик зи кьил тежервал агьуз.

1831-йис (Гьижрадин 1245-йис)

Дишегьли веледдин хиве капI авун адан кьуд йис хьайила, гьатзавани ва я сад лагьай вацран кьилер эгечайла?

Сад лагьай вацран кьилер эгечайла дишегьли веледдин хиве капI авун гьатзава. Нагагь вацран кьилер башламиш тавуртла, тахминан 14,5-йис хьайила, кпIар ийиз эгечIна кIанда.

Шиитри тукIур гьайвандин як недай ихтияр авани?

Агьлу бид'а, яни чи динда цIийивилер твазвай инсанар (шиитар, вагьабитар, харижитар) кьве патал пай жезва: сад лагьай пай – чпин инанмишвилелди, гафаралди ва краралди диндай акьатзавайбур, ихтинбуру тукIур гьайвандин як недай ихтияр авач; кьвед лагьайдини, чпин инанмишвилелди, гафаралди ва краралди диндай акьат тийизвайбур, ихтинбуру (абур ягьалмиш хьанвайбур ятIани) тукIур гьайвандин як недай ихтияр ава. Ихтин умуми кьейд ганва шариатдин ктабра. ИкI хьайила, гьайван тукIунвай инсандиз гьихьтин инанмишвал аватIа, ада гьихьтин гафар лугьузватIа ва крар ийизватIа, куьн килиг, ахтармиша.

Аял ксанвай ва ам кьугьвадай затIар (игрушки) авай кIвале капI авун кьадагьа яни?

Аял ксанвай ва абур авай кIвале капI ийидай ихтияр ава.

Ражаб, Ша'бан ва Рамазан гьи варцариз лугьузва?

Мусурман календарда 12 варз ава: Мугьаррам, Сафар, Раби-уль-Авваль, Раби-уль-Ахир, Жумадуль-Уля, Жумаду-Сани, Ражаб, Ша'бан, Рамазан, Шавваль, Зуль-Гьижжа, Зуль-Кьада. Ибурукай сад-садан гуьгьуьна аваз кьезвай 7, 8 ва 9-варцар пак варцар я. Ражаб – Аллагьдин, Ша'бан – Пайгьамбардин ﷺ, Рамазанни мусурман умматдин варз. Мусурман, яни гьижрадин календарь вацран гьисабдал ва хашпара, яни григориан календарь рахьнин гьисабдал бенеламиш хьанва. Иниз килигна и кьве календарар сад-садалай тафаватлу я. Гьижрадин календардин са йисан кьене 355 югь, яни григориан календардилай цIуд йикьан тIимил жезва. Мусурман варцар 29 ва 30 йикьакай ибарат хьанва. Гьавилай йис-йисандавай Рамазан варз, Сив хуьнин ва Кьурбанд суварар... фад алуькьзава. ЦИ 1-Ражаб 12-майдиз алуькьна, кьведай йисуз ам тахминан 2-майдиз жеда. Гьа икI амай варцарни.

Гьаждал фин патал жуван гьалал пул кьазанмишна, гьам рекьиз ва гьамни хизандиз жув хкведалди недайди, ахпа фин лазим я лугьуз чиде аз. Исятда гзафбур масадан, месела, Сулейман Керимован (вичелай Аллагь рази хьуй) харжийрихь физва. Им а физвай касди вичин паталай ваь, вич нин харжидихь фенватIа, гьадан паталай гьаж кьиле тухвайдай жезвачни?

Гьалал пул кьазанмишна гьаж авурди, гьелбетда, – им лап тамам кьайдада кьилиз акьудай гьаж жезва. Куьне дуьз лугьузва. Амма гьа са вахтунда масадан харжидихьни фидай ихтияр ава. Шариатдин ктабра лугьузвайвал, нагагь ваз са касди гьаждал фидай такьатар пишкеш хьиз гузватIа, ваз кьачудай ва гьакIни кьачун тийидайни ихтияр ава. Бязибуру лугьун мумкин я: бес ам кьачун тийидай ихтияр вучиз ава? Вучиз лагьайтIа пишкеш кьабулзавай кас ам гузвайдан хатурдик акатзава, гьавилай Исламди адаз чарадан ва гьатта мукьва касдин хатурдик вич акаатуникай хуьдай ихтияр гузва. Пишкеш кьабулна, адахь гьаждал феи касдин ферз гьаж кьилиз акьатзава, гьакIни пишкеш авурдаз еке суваб жезва. Сулейман Керимовани чи халкьдиз пишкешар гузва, кIандайбуру ам кьабулрай, кIандайбуру чпи кьазанмишай такьатрихь гьаж авурай. Кьуй Аллагьди ﷻ вири гьажийрин гьаж кьабулрай.

ПОДПИСКА-2013

Гьуьрметлу стхаяр ва вахар!
2013-йис патал подписка давам жезва. Лезги чIалал акьатзавай «Ас-Салам» газет кьез кIани почтунин отделенийра, районар кIвалахзавай чи векилривай ва я редакциядиз атана кьхиз жеда. Йисан кьимет: 281 манат. Индекс 51395
Гьуьрметлу мусурманар, «Ас-Салам» газет кьхиз рикьелай алудмир!

Гьуьрметлу газет кIелзавайбур!

Гила куь суалар, теклифар редакциядиз SMS-рин куь-мекдалди 8928 523 80 11 нумрадиз ва ДУМД-диз 8988 291 55 54 нумрадиз зенг авуна гуз жедайди чна кьез хабар гузва.

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ И МЕДРЕСЕ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

Объявляют прием абитуриентов на очередной 2013/ 14 учебный год

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием.

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет.
- ✓ в медресе – 3 года.

В университет принимаются юноши и девушки, имеющие среднее полное общее образование, в медресе – имеющие основное общее образование.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ:

- ✓ нотариальная копия документа об образовании;
- ✓ копия паспорта;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/у-93;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имама), расположенной по месту жительства абитуриента.

Студентам из Южного Дагестана за отличную успеваемость выплачивается стипендия в размере – 1000 р; за хорошую – 500 р.

Прием документов с 1 июня по 18 августа.

г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136

Наш адрес: тел.: 8 (964) 001 81 55
8 (988) 771 59 55

КпIунал алайла тирш ягьайтIа вуч ийида?

Тирш ягьайла, гьикI кпIунал алачирдаз араб чIалалди «Аль-Гьамдуллилягь» лугьун сунна ятIа, гьакI кпIунал алайдазни икI лугьун сунна я. Фикир гун лазим я хьи, «Аль-Гьамдуллилягь» гафунин таржума, яни «шукур хьуй Аллагьдиз» кпIунал лугьун кьадагьа я, икI лагьайтIа ам чIур жеда, анжах араб чIалалди и гаф лугьудай ихтияр ава.

КпIарин вахтар

Июль

югь	Пакаман Ас-СубхI	Рагь эьечI-завай вахт	Нисинин Аз-Зугьр	Рагьдандин Аль-Гаср	Гьетрен Аль-Магьриб	Месин Аль-ГIишаь
1	2:53	5:12	12:53	16:56	20:34	22:33
2	2:53	5:12	12:53	16:56	20:34	22:33
4	2:55	5:13	12:53	16:56	20:33	22:31
6	2:58	5:15	12:54	16:57	20:32	22:30
8	3:01	5:16	12:54	16:57	20:31	22:29
10	3:03	5:17	12:54	16:57	20:31	22:27
12	3:06	5:19	12:55	16:57	20:29	22:26
14	3:09	5:21	12:55	16:56	20:28	22:24
16	3:11	5:22	12:55	16:56	20:26	22:22
18	3:14	5:23	12:55	16:56	20:25	22:20
20	3:17	5:25	12:55	16:56	20:23	22:16
22	3:19	5:27	12:55	16:55	20:23	22:14
24	3:23	5:28	12:55	16:55	20:21	22:10
26	3:26	5:30	12:55	16:54	20:19	22:07
28	3:30	5:32	12:55	16:53	20:17	22:03
30	3:34	5:34	12:55	16:53	20:15	22:00